

ΤΕΥΧΟΣ 10

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1961



Ίεραποστολικαὶ εἰδήσεις σ. 18

Τὸ «Πορευθέντες» τοῦ
Κυρίου καὶ ἡ Θεολο-
γία > 19

Οὐγκάντα > 21

Ἡ Ίεραποστολικὴ δρᾶ-
σις τῆς Ρωσικῆς Ἐκ-
κλησίας > 22

Ἀπό τὴν Ίεραποστολι-
κὴν κίνησιν τῶν ἐτε-
ροδόξων Ἐκκλησιῶν . > 25

* Η Ίεραποστολικὴ δρᾶ-
σις τῶν Ἐκκλησιῶν
τῆς Ἀνατολῆς εἰς Κεν-
τρικὴν καὶ Ἀνατολι-
κὴν Ἀσίαν > 26

* Από τὴν δραστηριότητα
τῆς Ἐπιτροπῆς διά τὴν
Ἐξωτ. Ίεραποστολήν > 32

ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

KENTRON LATREIAS KAI IERAPOSTOLIKHS

Η Ούγκαντα και οι Ούγκαντέζοι 'Ορθόδοξοι έχουν πλέον τὸν πρῶτον λιθότιστον ναόν των. Ο Ναὸς αὐτὸς ἀποτελεῖ τὴν ἑκπλήρωσαν τῶν πόθων χιλιάδων 'Ορθοδόξων Αφρικανῶν, οἱ δόποιοι «εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου» θά τελοῦν τὴν 'Ορθοδόξον λατρείαν καὶ ίδως τὴν θελαν Λειτουργίαν τοῦ 'Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου, τὴν ὥπολαν μετέφρασε εἰς τὴν γλώσσαν τῶν διθεμούργος ἱεραπόστολός των π. Ρουβήν Spartas. Τὰ ἔγκαντα τοῦ νέου Ναοῦ ἔγιναν μὲ πολλὴν ἐπισημότατα τῆς Κυριακὴ 12 Μαρτίου ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου 'Ανατολικῆς 'Αφρικῆς κ. κ. Νικολάου, βοηθούμενού ὑπὸ τοῦ 'Ελλήνος ἀρχιμ. π. Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου, τοῦ π. Ρουβήν Spartas καὶ τῶν ἄλλων 7 'Αφρικανῶν λερέων. Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν δὲ Βασιλεὺς (Καβάλα) Μουτέσσα Β', δ 'Αγγελος Γεν. Διοικητής, δ Κιαπαζίγκα (αἱρετός Βασιλεὺς Μπουσύγκα) δ Πρίγκιψ-πρώτος ἀδελφός τοῦ Καμπάκα - δ Πρωθυπουργός τῆς Μπουγκάντα, δ Πρόεδρος τῆς 'Ελληνικῆς Κοινότητος Ναϊρόμπη καὶ ἔκτατος 'Αφρικανῶν καὶ 'Ελλήνων 'Ορθοδόξων.

Εἰς ὅμιλαν του δο Μητροπολίτης εὐχαρίστησε τὸν Βασιλέα, δ ὅποιος ἔδωρησε τὸν χῶρον διὰ τὴν ἀνέγερσαν τοῦ Ναοῦ καὶ δ ὅποιος διέκοψε τὰς διακοπάτου, διὰ τὴν παραστήτη εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Καμπάκα καὶ εὐχήθη διὰ τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ Του. 'Ἐπισής ἀνήγειλε ὅτι στὸ ἔγγυος θάραξισσον αὐτοῖς εὑρίσκουν αἱ ἔργασαις ἀνεγέρσεων τοῦ μεγάλου Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς 'Αγίας Σοφίας, εἰς τὸν γειτονικὸν λόφον Lubya, δωρεὰ τοῦ ίδιου Βασιλέως πρὸς τὴν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησίαν.

Εἴθε δὲ νέος αὐτὸς Ναός νά γινεῖ ξανά κέντρον Λατρείας καὶ 'Ορθοδόξου ιεραποστολικῆς ἀκτινοβολίας δι' ὀλόκληρον τὴν 'Αφρικήν.

ΠΡΟΣ ΔΟΞΑΝ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τὴν 21/5/61 ἔχειροτονθή εἰς 'Αλεξάνδρειαν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ειρηνουπόλεως ('Ανατολ. 'Αφρικής) διάκονος καὶ τὴν Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς λερέων δ. κ. Θεόδωρος Νανκύμας. 'Ο κ. Νανκύμας ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς 'Αθηνῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέφθη πολλάς πόλεις

τῆς Εὐρώπης καὶ Μέσης Ανατολῆς. Πρόκειται δὲ νά ἐπιστρέψῃ τὸν Αδγουστον εἰς τὴν Ούγκαντα.

'Η Χειροτονία τοῦ πρώτου 'Ορθοδόξου 'Αφρικανοῦ λερέως ἀποτελεῖ ἔνα σημαντικὸν σταθμὸν καὶ μίστιον διάκονη εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν νεαράν 'Αφρικανικήν 'Εκκλησίαν τῆς Ούγκαντα. Αἱ προσευχαὶ δλῶν τῶν 'Ορθοδόξων τὸν συνοδεύουν θερμαὶ καὶ συνεχεῖς, διὰ νὰ ἐργασθῇ μὲ δλας τοῦ τάς πνευματικῶν δυνάμεις καὶ τὸν ἔνθεον ζῆλον πρὸς δδεναν Χριστοῦ εἰς τὴν πονεμένην καὶ διψασμένην 'Αφρικανικήν Κπειρον.



ΕΝΑ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

Μὲ πολλὴν χαράν ύπερέχθη δ 'Ορθόδοξος κόδμος τὴν εἰδησιν περὶ ιδρύσεως ἐν Θεσσαλονίκῃ 'Ιδρυματος 'Αφρικασπατικῶν Μελετῶν. Τὸ 'Ιδρυμα τοῦτο, τὸ δόποιν ἀποτελεῖ παράρτημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, θά στεγάζῃ δροθοδόξους σπουδαστάς ἐξ 'Ασίας καὶ 'Αφρικῆς, οἱ δόποιοι θά σπουδάζουν Θεολογίαν ἢ ἀλλας ἐπιστήμας, καὶ θά παρέχῃ εὐκαιρίας ιεραποστολικοῦ καταρτισμοῦ διὰ τὴν «Ἐξωτερικήν Ιεραποστολήν».

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Τέλη Μαΐου ἔφεραν εἰς τὰ Γραφεῖα μας ἔνα κουμπαρᾶ μὲ τὸ ἔνης ἀνώνυμον γράμμα.

«Ἄς είναι εὐλογημένο τὸ 'Ονομα τοῦ Κυρίου, διότι μὲ ἀξίωνεν νὰ προσφέρω τὶς λίγες αὐτές οικονομίες διὰ τὴν «Ἐξωτερικήν Ιεραποστολήν».

Δέν ξέρω σὲ τὶ ποσὸν ἀνέρχεται τὸ περιεργόμενον τοῦ κουμπαρᾶ. Τὸ μόνο ποὺ ξέρω είναι, ὅτι κάθε δραχμῇ κάθε 50 λεπτῶν περικλείει καὶ μίστιον ἔστω ἐλαχιστὸν θυσίαν. Τὸ καὶ σπουδιατότερον κάθε ρίζυμο τοῦ κέρματος συνωδεύετο μὲ δυνάμια διὰ τὸ ἔργον αὐτὸν τὸ τόσον σπουδαῖον ἀλλά... καὶ στὸ δόποιον ἀκόμη δὲν ἔδοθη τόση προσοχή. 'Ἄς ἐπίσωμεν ὅτι διὰ τὸ Παναγιαθός θάτης ἐπιβλέψῃ καὶ ημέρα τῆς Πεντηκοστῆς θά ξαναζωντανέψῃ καὶ τὸ ἔργον τῶν 'Αποστόλων θά συνεχισθῇ.»

Ο κουμπαρᾶς ἀνοίξει καὶ μέσα ύπηρχαν: «Ἐνα εἰκοσθόραγκο, 1 πεντάδραχμον, 22 διδραχμα 63 δραχμές 23 πεντηνάλεπτα, 24 εἰκοσάλεπτα καὶ 22 δεκάρες. Πόστη πιστιν', ἀγάπην καὶ πνεῦμα θυσίας ἀντιπροσωπεύουν αὐτά τὰ κέρματα!»

Θερμοτάτη ἐκφράζεται ή εύχη, τὸ 'Ιδρυμα αὐτὸν νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν καλυτέραν θεμελίωσιν καὶ δργάνωσιν τοῦ 'Ορθοδόξου ιεραποστολικοῦ ἔργου, τὸ δόποιον ήρχισε τελευταίως μὲ τόσον ἐλπιδοφόρους προοπτικάς εἰς τὴν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησίαν καὶ ίδιαιτέρως μεταξὺ τῆς 'Ορθοδόξου νεολαίας.



SΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ
ΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ - ΜΕΛΗ ΤΟΥ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
SYNDESMOS

"Ενωσις
'Ορθοδόξων
Νέων
ΦΙΛΑΝΔΑΙΑ

"Ενωσις
'Ορθοδόξων
Φοιτητῶν
ΦΙΛΑΝΔΑΙΑ

"Ενωσις
'Ορθοδόξων
Νέων
ΚΟΡΕΑ

"Ενωσις
'Αλοφοίτων
'Αποστολικῆς
Διακονίας
ΕΛΛΑΣ

"Ενωσις
'Ορθοδόξων
Νέων
ΙΑΠΩΝΙΑ

"Ομίλος
'Ορθοδόξων
Νέων
ΑΓΓΛΙΑ

Κίνησις
'Ορθοδόξου
Νεολαίας
ΛΙΒΑΝΟΣ-
ΣΥΡΙΑ

Σύνδεσμος
'Ελληνιδών
Θεολόγων
ΕΛΛΑΣ

Χοιριτανική
'Ομιλος
Φοιτητῶν
ΕΛΛΑΣ

Χοιριτανική
'Ενωσις
Νεολαίας
ΕΛΛΑΣ

Χοιριτανική
'Ομιλος
Φοιτητῶν
ΕΛΛΑΣ

'Ορθοδόξοι
Χριστιανοί
'Ενώσεις
Κορασθών
ΕΛΛΑΣ

Χοιριτανική
'Φοιτητή
'Ενωσις
ΕΛΛΑΣ

ΤΟ «ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ...» ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Τὸ παρὸν ἀποτελεῖ τὸ κύριον μέρος λόγου ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ 'Ι. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης' Ἰερολογίατον κ. Σχυροστόμου Κωνσταντίνου (νῦν Μητροπολίτου Μύρων) εἰς τὸν Παν.
Πατριαρχικὸν γαδὸν Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν θ. Λειτουργίαν ἐπὶ τῇ
ἔσορῃ τοῦ 'Ἄγιον' Ἀποστόλου 'Ἀνδρέων τοῦ Πρωτοκλήτου' (30-11-60). Δημοσιεύεται κατόπιν εὐγενούς
προσφοράς τοῦ σεβαστοῦ δημάρτησον, μὲ τὴν ἐπίλογον διη τὸ ἀποτελέον πολὺτιμον βάσιν εἰς τὰς ἀρδεμένας
ουηκήσεις σχετικῶν μὲ τὴν 'Ορθόδοξον Θεολογίαν τοῦ Ιεραπολίτη, (Διὰ τὸ πλήρες κείμενον τοῦ λό-
γου ίδε 'Απόστ. 'Ἀνδρέας', 'Ἐπίσημον 'Οργανον Ολικουμενικοῦ Πατριαρχείου, Κων/πολις, 7,14,21-12-60).

Ο Χριστιανισμός είναι μία Θρησκεία ένα διαφορετική πορεία. «Η Εγκλησία εύθρευκεται ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς.» Η ἀνάπτυξης της ὑπῆρχεν ἀφάνταστος. «Η Ἀνατολή, δύσην καὶ ἡ Δύσις, ἔκαμαν τὸ ἔργον των.» Ο Οἰκουμενικὸς ὅδος Θρόνους, περισσότερον ἀπό κάθε ἀλληγορία περιοχήν τῆς Ἀνατολῆς, ἔξεπλήρωσε τὴν ἵεραποστολικήν του εὐθύνην, ὅταν ἐπὶ αἰλῶνας μακροὺς ἐκάλειτο νὰ μεταβώσῃ φῶς καὶ ἀλήθειαν καὶ χάριν καὶ πολιτισμὸν εἰς λαούς ἀναντιπότους, τοῦ ψυχροῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ ἀφρικανικοῦ Νότου, τῆς ἀπομεμάρκυραμένης Δύσεως καὶ τῆς «Απωλεῖς». Καὶ ἡ Δύση, μὲ τὴν σειράν της, ἐπύργωσεν ἐν ὀλόκληρον σύστημα Μισιοναρισμοῦ, τὸ ὅποιον καὶ παρὰ τὰς ὑπερβολάς καὶ τὰ παραστρημάτα του εἶχε καὶ ἔχει τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀξιομεθάλαν του.

*Αλλά τὸ ἔργον δὲν σταματᾷ εἰς τὰς ἐνθουσιαστικὰς αὐτὰς διαπιστώσεις. *Υπάρχει καὶ ἡ ἄλλη πλευρά.

Παρά τούς είκοσιν αιώνας ἐνταπήκης δράσεως, ὑπάρχουν ἀκόμη ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ποὺ ἀναμένουν νὰ ἀκούσουν τὴν φωνὴν τοῦ Εὐαγγελίου. Μια πρόχειρος στατιστική ἐπὶ τῆς φρικιανῆς μόνον Βερβέρου, δίδει τοὺς ἔξης ἀριθμούς: 21 μόνον ἑκατομμύρια εἰναι οἱ Χριστιανοί, 60 ἑκατομμύρια εἰναι οἱ λοιποὶ Μονοθεῖσται. Και πέραν τούτων; 150 ὅλα ἑκατομμύρια θιαγεῶν μένουν χωρὶς Θρησκείαν καὶ δὲν πιστεύουν παρὰ μόνον εἰς τὰς δεισιδαιμονίας τῶν μάγων τῆς φυλῆς των.

Τί συμβαίνει λοιπόν; 'Εκκλησίαι και 'Ομολογίαι, έξαιρετικῶς δραστήριαι μέχρι τῆς χθές ἀκόμη, βλέπουσιν σήμερον νὰ ἀστοχοῦν τά συστήματά των. Χάνουν διαρκῶς ἔδαφος.

Καὶ ἡ Θεολογία; Εὑρίσκεται βεβαίως ἐν πλήρει ἀκμῇ εἰς όλους τοὺς κλάδους της. Τὰ Δόγματα, ἡ Βίβλος, ἡ Ἀπολογία, ἡ Πολεμική, ἡ Ἰστορία, ἡ Μεταφυσική, ἡ Λειτουργία, ἡ Πρᾶξη, ὅτι Δίκαιον, ὁ Διαχριστιανικός διάλογος, ὁ Σχολαστικισμός, τὰ Κείμενα, οἱ Πατέρες, τὰ πάντα ἐν ὄργασμῷ. Ἀλλὰ ποιαν σημασίαν ἔχουν ὅλα αὐτά ἀπέναντι τοῦ ἀγχούς, τῶν ἑγχώριων Ἡτελίων, ἐμπρὸς εἰς τὴν κραυγὴν τῆς ζύγιγκλας, ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀγωνιώθεν ὀνακμὴν τῶν χλωμῶν ἐκατομμυρίων τῆς "Απωλεῖας", τὰ ὅποια συνθίζονται κυριολεκτικά ὑπὸ τῶν ἐρυθρῶν ὀδοστρωτῆρας ἢ ἀποδεκτιζονται ἀπό τὰ μαζικά προβλήματα καὶ ἀπό τὴν φθοράν τῆς πνευματικῆς κυρώσης πείνεν;

"Ομολογείται σήμερον γενικώς ότι ο Χριστιανισμός έχει άναγκην πάντα μίαν νέαν μορφήν Θεολογίας, η οποίη θεολογία αυτή νέα, έντι ένοντα διτι θα δικαγγέλλεται έντι τοις ορθεξης νέον Χριστός, νέα πίστις, νέα Δύναμα. "Οχι βεβαίως, θα είναι νέα εν τούτῳ, θι θα πλησιάζῃ με νέον βλέμμα, με νέαν προσποτικήν, με νέον σύστημα τάς μάζας τών ανθρώπων, διά νά φέρη εἰς αύτάς τὸν Χριστόν, τὸν ἀγνοούμενον Χριστόν, τὸν μη ἀκουσθέντα Χριστόν, τὸν συκοφαντούμενον Χριστόν.

Νέοι λοιπόν οι παλμοί της 'Ιεραποστολικής Θεολογίας της 'Εκκλησίας. Νέα ή πνοή της. Νέοι οι χαρακτῆρες της. 'Άλλα ποιοί λοιπόν αύτοί.

¹ Αλλὰ ποτε λογον μετοι;
² Ἀδελφό μου. Ὁ ιερὸς ὄντος ἄμβων νομίζει δὴ ὁ Χριστιανισμός, πλησιάζων τὰ ἔκατονμύρια τῶν ἔξω ἵσταιμένων, τὰ ἔκατονμύρια τῶν μαύρων, τῶν κιτρίνων ἢ τῶν χαλκοχρώων ἀνθρώπων, πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ μίαν Θεολογίαν ἢ ὅποια τῇ ἕξι προποέντε εἰς μερικά νέα, στρογγυλά τὰ ἔξιν.

Πρόσωπον. Πρέπει ή Θεολογία τῆς Ἱεραποστολῆς νὰ
ἀποκτήσῃ μίαν ἀνθρώπολογίαν ἐξειλιγμέ-
νην καὶ προσωπουσαμένην εἰς τὴν νοστατάνσιν καὶ τὴν δι-

ψων τῶν καθυστερημένων ἀνθρώπων. Νὰ κηρύξῃ δηλ., μίαν διδασκαλίαν περὶ ἀνθρώπου αἰτίοδον καὶ ἐνισχυτικήν τοῦ ἀτόμου, ἡ ὅποια θὰ προβάλλῃ τὴν κυριότητα τοῦ ἔως χρέους ὑποδύουλου θιαγενοῦς, τὴν ὄντοτητά του, τὴν αὐτοπειθήσιν, τὴν αὐτοκυριαρχίαν, τὴν δέξιαν τοῦ ὑγά του, τὴν δέξιαν τῆς χώρης του.

Ο Οσυνήθης «μέσος ἀνθρώπος, πρός τὸν ὅπιον, ὃς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπευθύνεται ἡ Θρησκεία, θέλει νὰ τονωθῇ εἰς τὴν ἱδεανή τῆς προσωπικότητός του, διότι ἄρκετα πλέον κατεύδωναστέψθη ἀπὸ συστήματα καὶ ἀνθρώπους, οἱ ὅπιοι ἔξεμεταλλαστέψθησαν τὸ εἶναι του.

Δεύτερον. Πρέπει νὰ ἀναπτυξῃ μίαν Ἐκκλησίαν καὶ ληγούσαν αὐτάρκη διὰ τὰ νέα μέλη της. Δόγμα ή Ἑκκλησία, θεομόδιο θεούστατος, κοινωνία καθαίων, πλήρωμα τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου. Τὰ πιστεύει ὅλα αὐτά ὁ Ιθαγενής. 'Αλλὰ βλέπει τὴν Ἑκκλησίαν του καὶ ως ὄργανων αὐθαίρων καὶ θέλει αὐτὴν ὄργανων ἐπιχώριον, θενικήν, ἐντοπίαν. Μὲ τὸν ὄργανον της Ἐπίσκοπον, μὲ τὸν ὄμοδυσχόν της Ἱερέα, μὲ τὴν διμόφωνον μουσικὴν καὶ λατρείαν της, μὲ τὴν ἐπιτόπιον γλώσσαν της, μὲ τὰ προσφίλη της Ηγή καὶ Ἐθμά. Μια Ἑκκλησιολογία, ή ὅποια θά είναι μακράν διπλά τὰς πραγματικότητας αὐτάς δὲν θα συγκινήσῃ τὸν ἔνγνωμον ὄντωθων.

Τρίτον. Πρέπει νά διατυπώσῃ μίαν 'Ε σχατολογίαν
και όποιας της πρέπει νά διατυπωθεί στην απόλυτη πλούσια ποιητική της.
Είναι σημαντικός ο ρόλος της
'Ερχομένων λόγω της προστασίας της ποίησης
και όφεστανται σύνθημψιν και μαρασμών από δοσίσας και
μαγειάς, αι δόποιαι καταλήγουν εις τὴν πλέον μαύρην εἰ-
κόναν περὶ τῆς ἀλλής ζωῆς, ήτις είναι δι' αὐτῶν ζῷη δύ-
στυχης, ἀπασίσια, καταχθόνιος. 'Ο Χριστιανισμὸς λοιπὸν
πρέπει νά παρουσιάσῃ τὴν διδασκαλίαν του περὶ τῆς ἀλ-
λής ζωῆς, ἀπό την πλέον φωτεινήν της πλευρῶν. 'Η κόλα-
σις, ἔχαν είναι μία ἀναπόφευκτος πραγματικότης διὰ τὸν
διάβολον και τὰ δργανα αὐτοῦ δύος και διὰ τὸν
Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, είναι ήτοι μασμένη, ἀπό καταβολῆς
κοσμού, διὰ τούς εὐλόγημένους του Πατρός του 'Υψιστου,
και είναι χάρα, εύδαιμονία, δόξα, μακαρία κάτοψις τοῦ
Θεοῦ. Καὶ δι ταλαιπωρίας ἔγχρωμος δύνθρωπος θέλει νά ίδη,
νά ζήσῃ και νά αισθανθῇ αὐτήν την εύδαιμονα ζωήν του
ὑπερόπεραν.

Τέταρτον. Πρέπει ἐν τῇ Θεολογίᾳ τῆς Ἱεραποστολῆς νὰ κωδικοποιηθῇ καὶ καθιερωθῇ μία Ἡ Θ Ι κ ή, μία ψυχὴ ο ὁ γία ι α και μία Κ οιν ω νιο λ ο γία ι α, περισσότερον προσημοσμένα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν πειριών τῆς Ἱεραποστολῆς. Καὶ ἔξηγοῦμαι μὲν ἐν παραδείγμα. Σκεφθῆτε διὰ μίαν στιγμὴν πῶς ἔχει ἔξειλιχθῆ καὶ πῶς ἔχει λάβει πολύπλοκον μορφὴν ἡ περιπτωσιολογία τῆς Θωμαϊκοθαληῆς Ἡ Μικήν, μὲν κωδικοποιημένας τὰς διατάξεις καὶ τοὺς κανόνας ἑκάστης περιπτώσεως καὶ μὲ τὸν τεράστιον μηχανισμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιουΐσης, ὃ δόποις κατευθύνεται ἀπὸ τὸ Κέντρον, μὲ δεκάδας καὶ ἑκατοντάδας Ιωάννες ἐπιτροπῶν καὶ συνδόνων, αἱ δόποις ρυθμίζουν, ὃς ἀπὸ καθέδρας, τὴν ζωὴν τοῦ Λατίνου. Καὶ θελήσατε νῦν ἐφαρμόστε τὸ πολύπλοκον αὐτὸ σύστημα εἰς τὴν ἀπλῆν ψυχὴν τοῦ Ἀφρικανοῦ ή τοῦ Ἀσιάτου Ιθαγενοῦ, ὃ δόποις ἔζησε καὶ ἀνετράφη μέσα εἰς ἀπλᾶς, εἰς ἀπλουστάτας ἀρχὰς ἡθικῆς καὶ κοινωνικῆς συβιβάσεως. Ἐχει αὐτὸς τὴν ζωὴν του, τὴν ψυχολογίαν του, τὸ κοινωνικὸν του σύστημα. Καὶ εἰναὶ ὅλα αὐτὰ πολὺ σεβαστοῦ εἰς αὐτὸν. Ἐάν διορθωθούν τὰ κακῶν ἔχοντα εἰς τὴν βάσιν των, ἐπέτυχεν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὸ ἔργον του. Αἱ ριζίκαια μεταβολαὶ, αἱ ψυχολογίαι καὶ ἐπαναστάσεις, τὰ κοινωνικὰ ἀνταπτώματα, ἀπομακρύνουν τὰ Ιθα-

γενεῖς μάζας. «Ο ιερός Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, τὸν Ε' αἰῶνα, μὲ τὴν τεσσαρακονταετὴν ποιμαντορίαν του εἰς τὴν Ἀφρικανικὴν γῆν, ἔδωσε τὰ καλύτερα δείγματα σεβασμοῦ, καὶ πολλάκις καὶ υἱοθετήσεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν τρόπων ζῶντος πρὸς τοὺς ὄποιους ἀπημύνετο. Καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ σκαπτάνη ἔξαγει καθημερινῶς δείγματα τοῦ πνεύματος τούτου τῆς προσαρμογῆς, τὸ ὄποιον ἐπέδειξεν εἰς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ήμῶν.

Πέ μι π ο ν. Πρέπει ή Θεολογία τῆς Ἰεραποστολῆς νά ἀποκτήσῃ ἐν δι τη α ἐ σω τε ρι κή ν, δστε ήνωμένος δ Χριστιανισμός νά ἐμφανιζοτα εἰς τοὺς πρὸς οὓς κάτευθυνεται. Τὸ σκάνδαλον τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν ἀνταγωνισμῶν ἐρεθίζει τὰς μάζας τῶν θιαγενῶν. «Αφήσατε τὰς διαφοράς σας, λέγουν αἱ νεαραὶ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας πρὸς τοὺς Μισισιαρίους τῶν, ἀφίσατε τας εἰς τὴν γηραιάν σας Εὐρώπην. «Ἐγκαταλείψατε τοὺς τεμαχισμούς σας εἰς τὸν Νέον σας Κόσμον. Καὶ ἔλθετε πρὸς ημᾶς ως ἀγγελιαφόροι τοῦ ἀδιάτερου Χριστοῦ.» „Οὐτοί τι παταίνουν οἱ θιαγενεῖς, διὰ νά τοὺς χαρίζωμενοι ήμεται εἰς Λατίνους καὶ Λουθηρανούς, εἰς Καΐβιντστάς καὶ Πρεοβυτεριανούς, εἰς Μεθοδιστάς καὶ Κουακέρους κλπ. κλπ; Αὐτοὶ δὲν ζητοῦν συστήματα καὶ αἰρέσεις, ἀλλὰ Χριστὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτήν. „Ιδού εἰς τί πρέπει νά προσέξῃ η Θεολογία, ἔαν θέλῃ εύδοκιμούσαν τὴν Ἰεραποστολὴν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

„Αλλ’ ὅτι ἔλθωμεν καὶ εἰς πρακτικώτερά τινα σημεῖα τῆς Θεολογίας τῆς Ἰεραποστολῆς.

„Ε κ τ ο ν. Χρειάζεται νά ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ Ἰεραποστολικῇ της Θεολογία ἀ π λ ὁ τ η τ α ἰ δ ε ὡ ν. „Ο που ἐγεννήθη ἡ ζήτημα ἐπιβολῆς καὶ δεισιδύνεως, ἐκεὶ ἐνεφανίσθη καὶ τὸ θέμα τῆς ἀπλότητος τῶν ίδεων. „Ἐσκέφθητε ποτὲ διατὶ ὥρισμένοι θρησκειολογικά συστήματα ἐπικρατοῦν εὐκολώτερον σήμερον εἰς τοὺς λαοὺς παρὰ δ Χριστιανισμός; „Η καὶ διατὶ τὸ Μισισιαρικόν ἔργον τῆς Προτεσταντικῆς παρατάξεως ἀπόδειπε περισσότερα ἀπὸ τὸ Ρωμαιοκαθολικόν, καίτοι τὸ δεύτερον εἶναι πολλάκις καλύτερον καὶ συστηματικώτερον ὥργανωμένον, πωδωδήποτε δὲ περισσότερον μονολιθικον; „Η ἀπάντησις εἶναι, διὰ δοσον περισσότερον ἀπόδονταν εἶναι τὸ κήρυγμα, δοσον δλιγάτωρεν μεταφυσικόν, δοσον πι δ ἀποχρωματισμένον ἀπὸ σχολαστικισμούς καὶ δογματικάς ἐπιπλόκας, τόσον εὐκολώτερον ἀπῆχε. Δυσκόλως ὁ Ἀφρικανός δι ὁ Ἀστάτης παρακολουθεῖ τὸν Εὐρωπαίον Χριστιανὸν εἰς τὰς σκέψεις του καὶ τοὺς στοχασμούς του, τοὺς συνήθως ἡρήρους καὶ ἀφηρημένους. Σήμερον δημειουμένη ἀποτυχία εἰς τὴν Ἰεραποστολὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν προέρχεται ἀπὸ τὰς συναγωνιζομένας δυνάμεις, ἀλλ’ ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν θιαγενῶν δι τοῦ θρησκείας τῆς Ηπείρου τῶν. Καὶ αὐτὸν προέρχεται ἐκ τοῦ δὲν δεν καταστοῦν τὰς ίδεας μας, τὴν μεταφυσικήν καὶ ἡράρην Θεολογίαν μας.

„Ε β δ ο μ ο ν. Χρειάζεται νά πλησίασῃ ἡ Ἐκκλησία τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἀπόλλαγμένη ἀπὸ πάσσαν σ υ μ φε ρ ο ν τ ο λ ο γ ι κή ν, δι ἀλλην ἐ π ι δ ι ω ξ ι ν. „Ε κουράσθησαν οι λαοὶ νά βλεπουν τὰς λεγομένας Ιστορικάς Ἐκκλησίας νά ἐμφανίζωνται ως προστάται. Ἐκκλησίας τῶν λαῶν μὲ πνεύμα ἐκκλησιαστικοῦ ἀποικιοκρατισμοῦ, ὑποθάλπουσα κατατητικάς βλέψεις, δι καὶ ἐπιβάλλουσα τὸν δγκώδη ἐκκλησιαστικὴν καὶ θεολογικὴν μονοκρατορίαν των. Σήμερον αὶ σμαῖται τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς Ισότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης είναι ἀναπεπταμέναι εἰς δλα τα μήκη καὶ εἰς δλα τα πλάτη τῆς Υφηλού. „Η Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά ἀποβῇ Θεολογία ἐλευθερούσσα, σώζουσα καὶ Ιστιμώσα κάθε ἀνθρώπον, Θεολογία προβάλλουσα τὸ τοῦ Παύλου: «ούκ ἔνι Ιουδαῖος οὐδὲ Ἐλλην· ούκ ἔνι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος· ούκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ...» (Γαλ. γ', 28).

„Ο γ δ ο ο ν. Χρειάζεται καὶ κάτι ἀκόμη. Χρειάζεται ἀ π ο κή ρ υ ι ξ ι δ ο ά να φανδόν δλων τῶν δοκιμασθεισῶν καὶ ἀποτυχουσῶν μ ε θ δ ο ων ἐ π α φ η ι σ πρὸς τοὺς ἀλλούς. Σχολεία, φιλανθρωπία, χρηματισμός, κοινωνικά ἔργα, καὶ ἐν συνεχείᾳ, δινδραποδισμός συνειδήσεων, ἔξαγορά ψυχῶν,

προσηλυτισμός, στρατολογία δρφανῶν καὶ μικρῶν ἀπόρων κλπ. κλπ., είναι πράξεις καὶ συστήματα τὰ δποια ἔχουν πλέον χρεωκοπήσει. Ο θιαγενής βλέπει τὴν θύραν ἐνός νοσοκομείου δι ἐνός δρφανοτροφέου καὶ φοβεῖται. Προτιμᾶ νά ἀποθάνῃ εἰς τὴν καλύψην του δι ἐπι τοῦ πεζοδρομίου παρὰ νά γνωρίσῃ τὴν ὑπόπτον ἀτιόσφαιραν ἐνός ἀναλόγου ιδρύματος. „Αρα κάτι πρέπει νά ἀλλάξῃ καὶ εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀπ' εύθελας ἐποφής με τὸν θιαγενῆ ἀνθρώπον. Νά μενουν αὶ ίδεαι, αὶ ἀγναὶ ίδεαι, τὰς δποιας κηρύττει δο Χριστιανισμὸς εἰς τὸ θέμα της φιλαληθησίας, τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ ὄγαθοῦ. „Αλλά νά ἀπαλλαγοῦν αὶ ίδεαι ἀπὸ τὰς πρακτικάς ἐκμεταλλεύσεις καὶ νά γλυνουν, αὶ ίδεαι καὶ τὰ ίδρυματα, δχι μέσα, ὑπόπτα μέσα, ἀλλὰ σκοποί, λειρο σκοποί, οι δποιοι φέρουν τοὺς ἀλλούς δχι ἀπλῶς κοντά μας, κοντά εἰς τὰ συμφέροντά μας, ἀλλὰ κοντά τὸν θιαγενῆ εύθελην.

Καὶ μία ἐν α τη καὶ τελευταία περίπτωσις. „Η Εκκλησία πρέπει νά προσαρμόσει τὰς διατὰ της ιεραποστολικού της ἔργου. Τὸ ἀπροσάρμαστον μαύρον ράσσον καὶ τὸ σκληρὸν καλυμματίου τοῦ δρθοῦδον Ἰεραποστόλου κάτω ἀπὸ τὸν καυστικὸν ἡλιον τῆς Οὐγκάντας δι τοῦ Κούκδε είναι ἔνισους ἀπροσάρμαστος δσον καὶ τὸ σκληρόν κολλάρον τοῦ Προτεστάντου Πάστορος δι τοῦ χονδρὸν ἔνδυμαν καὶ δι προηγόντας καὶ τὸν τονούσα τοῦ Λατίνου Ιερέων δι τὰ κολλαριστὰ λινά πτερύγια τῆς καλύπτρας τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἀδελφῆς τοῦ Ἐλέους. Τὸ λατινικέν *«Domini vobiscum»* είναι ὄρασον ίων σάκουσμενον ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς γοτθικῆς Cathedrale, ἀλλ’ ἀποβαῖνει φικτὸν ἀκουόμενον εἰς τὴν καλύψην ἀπὸ καλάμια τῆς Κεντρώας Ἀφρικῆς δι ὑπὸ τὰς παγγόδας τῆς Κίνας. „Εάν δι Ἀφρικανὸς ἐσύνθισε νά λατρεύῃ τὸν θεόν του με χορούς ἔξωφενικούς πολλάκις, είναις ἀδύνφορον καὶ ἀλιστελές νά θελωμεν νά εἰσχωρήσωμεν εἰς αὐτοὺς με τὴν πολυφωνίαν τοῦ Μπάχ καὶ τοῦ Σούμπερτ δι με τὸ δικτάφωνον τῆς Βιζαντινῆς Μουσικῆς. „Εν τυπάνῳ καὶ χρῷ. „Εστω. „Αλλά θα είμεθα βέβαιοι δτι γνησίως λατρεύεται ἀπὸ τοὺς νεαρούς εν τῇ πτοετοῦ διελφόνας μας δι Τριαδικός θεός. Καὶ θα είμεθα σύμφωνοι πρὸς τὸ παράγγελμα τοῦ Παύλου λέγοντος «τοῖς πάπι γέγονα τὰ πάντα, ίνα πάντως τινάς σώσω» (Α' Κορ. 9, 22).

„Αδελφοί μου. Καιρός νά κατακλείσωμεν τὸ κήρυγμα αὐτό. „Ενθυμούμα τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν κραυγὴν πόνου, τὴν δποια με ἀμειλικτον πικραν διετύπωσε εἰς τὸ περιστονὸν Συνέδριον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησίων ἐν Ρόδω „Ινδὸς ἐκπρόσωπος καὶ πνευματικὸς ἡγέτης. „Ερχοεδε, ἐπει, μετά εν ἔτος εἰς τὰς ίδιας, δι τὴν Γ' Γενικὴν Συνέλευσιν. „Ερχοεδε πρὸς τὸ 400 εκατομμύρια τῶν ίνδων, οι δποιοι δὲν είναι Χριστιανοί. „Ερχοεδε πρὸς τὴν Χώραν τῶν ἀντινομῶν καὶ τῶν ἀντίθεσων. Καὶ είσθε Χριστιανοί. „Αφήσατε τὰς ένοδεοχεια καὶ τὴν πολυεύδοντας δωράν των. „Αφήσατε τοὺς μεγάλους Ναούς καὶ τὰς ίδρης τυτολατρειας. „Αφήσατε τὰς συστήματα καὶ τὰς μεθδουσ σας καὶ γινεται ἀπλοί, ἀπλοί Χριστιανοί, ποδ δὲν θα διστάσετε νά εἰσλέητε εἰς τὴν καλύψην τοῦ ίνδου καὶ νά φάγητε τὸ ίνδοστον ρύζι του καὶ τὸ βραστὸν χόρτον του. Ζήσατε ἀπλά, κηρύξατε τὰς διαφοράς σας ἀπλά, προβάλλετε τὸν ἀπλούν Χριστὸν ἀπλά, πολὺ ἀπλά, ἔαν θέλετε νά καταλάβουν οι ίνδοι δτι ίντως «δ Χριστός φῶς τοῦ κόσμου ἐστίν».

„Αδελφοί μου. Ιδού ποι πρέπει νά κατατείνῃ δη προσευχή μας, δη ὄρθδοδος προσευχή μας, κατά τὴν σημειρήνη μεγάλων ίμερων τοῦ θρόνου μας.

„Ο θεός καλεῖ καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας πρὸς τὸ αίλωνο ἐκείνο *«πορευέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ θέηνη...»*. „Η Θεολογία ἐπι τὸ ἔργον τῆς δισαχαράρεως τῆς νέας Ιεραποστολικῆς γραμμῆς. „Η Ἐκκλησία ἐπι τὴν εύθυνην τῆς κηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν νέαν των πορειῶν τῆς οικοδομῆς τῆς ἐνότητος των, ίνα ἐν ἐνότητη πνεύματος καὶ δράσεως κηρύξασι τὸν μηλιζόμενον μηδε διαιρούμενον Χριστόν.

† Ο Μύρων ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΟΥΓΚΑΝΤΑ

Β'

Η έξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Ούγκαντα συνδέεται ἀμεσαὶ μὲ τὸ δόνομα τοῦ ἔξερηντοῦ Stanley.

Ο Stanley ἔφθασε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ούγκαντα στὰ 1875. Τὴν ἐποχὴ ἑκείνη βασίλευε δὲ Kabaka Mutesa I, ἥνας ἡγεμόνας μὲ πολλὰ διοικητικὰ προσόντα καὶ σύνεσι. Ο Mutesa I εἶχε ἡσάει πρὸ πολλοῦ τὴν πόλιτην του στὰ εἰδωλα καὶ εἶχε ἀσπασθῆ τὸν Μουσουλμανισμό. Ἐτοι μετὰ ἀπὸ ἀρκετὲς συνομιλίες ποὺ εἶχε μὲ τὸ Stanley ἀποφάσισε νὰ ἀσπασθῇ ἡ χώρα τοῦ δὲ Χριστιανισμό Φυσικά ἡ ἀπόφασις αὐτὴ δὲν ἤπαντα ἐντελῶς ἀπλαγμένη συμφέροντος, γιατὶ δὲ τὴν ἐποχὴ ἑκείνη ἡ Ούγκαντα εὐρύσκετο εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν καὶ δὲ Kabaka Mutesa ἤλπιζε στὰ ὅπλα καὶ στὴ δύναμι τῶν λευκῶν. Ὁπωδήποτε, μετὰ τὴν ἀπόφασις αὐτῆς τοῦ βασιλέως, δὲ Stanley ἀνεψώρησε γιὰ τὴν Ἀγγλία, πιθανῶτας γιὰ νὰ πρετοικάσῃ τὴν ἀποστολὴν ιεραπόστολων. Στὰ 1876 ἔσαναγρίσε στὴν Ούγκαντα καὶ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1877 ἔθεσαν καὶ οἱ πρῶτοι Ἀγγλικανοὶ ιεραπόστολοι.

Τοὺς ἔγινε μία μεγαλοπρεπής ὑποδοχὴ στὰ ἀνάκτορα, ὅπου καὶ ἔμειναν στὸ ἔξην ὡς πρωσωποὶ φιλοξενούμενοι τοῦ βασιλέως. Ἀμέσως δημιουργήθηκαν κατηχητικές τάξεις στὰ ἀνάκτορα τὴν κατηχήση παρακολούθουσαν στὴν ἀρχῇ μόνον ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια καὶ οἱ αὐλικοὶ. Ἀργότερα ἔγιναν παρόμοιες τάξεις καὶ ἐκτὸς τῶν ἀνάκτορων γιὰ τὸ λᾶ. Ἐτοι, σάχετα μὲ τὰ συμφέρονταλογικὰ αἵτια, ποὺ ὠδήγησαν στὴν ἀποδοχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ νέα θρησκεία ἀρχισε σιγὰ σιγὰ νὰ γίνεται πόλις καὶ ζῶη τῶν Baganda.

Όλα πήγαιναν καλά ἔως δὲν ἔπαινε νὰ προτέρη τοὺς διαφόρους ἀρχηγούς νὰ ἀσπασθοῦν τὴν νέα θρησκεία. Φυσικά τὰ πρόγραματα ἔγιναν ἀκόμη χειρότερα, ὅταν κατέφθασαν, ἐντελῶς ἀπόσκλητοι αὐτὴ τὴ φορά καὶ Βρετανοὶ ἀποικιακοὶ διοικηταὶ.

Ἀρχισαν τότε νὰ ύποψιάζωνταν οἱ Ἀφρικανοὶ, διτὶ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς θρησκείας τρεῖς δυνάμεις διεκδικούσαν τὴν κυριαρχία στὴν χώρα τους: ἡ Ἀραβία, ἡ Γάλλια καὶ ἡ Ἀγγλία. Ἡ παρουσία Ἀγγλών στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν διοικητῶν δημιουργήσε δυσπιστία πρὸς τὸν Προτεσταντισμό, ποὺ οἱ Ἀφρικανοὶ τὸν Προτεσταντισμό, ποὺ οἱ Ἀγγλοί, ἐνῷ ἀντιθέτως ἡ ἀποστολὴ ἀντιστοιχῶν Γάλλων ἀξιωματούχων ἐβοήθησε τὴν τελική, ἀριθμητικὴ τούλαχιστον, ἀπικράτηση τοῦ Καθολικισμοῦ. Γενικά στὴν πορεία τῆς Χριστιαν-

κῆς θρησκείας στὴν Ούγκαντα μποροῦμε νὰ διακρίνωμε τέσσερις περιόδους.

Κατὰ τὴν α' περίοδο οἱ ιεραπόστολοι δροῦν καὶ ἐργάζονται ἀνέτως σὲ πλήρη συμφωνία μὲ τὸn Kabaka

Κατὰ τὴν β' περίοδο δὲ Kabaka ξάνει τὴν ἐπιστοσύνη του στοὺς ιεραπόστολους γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω, πρᾶγμα τὸ δόποιον δυσκολεύει πολὺ τὸ ἔργο τους, γιατὶ δὲ λαὸς ἀπὸ φόβο μήπως δυσαρεστήσῃ τὸν βασιλέα ἔπαινε νὰ τοὺς δεῖχνῃ προθυμίας καὶ ἐμπιστοσύνης.

Ἄκολουθεῖ μία πολὺ σύντομος περίοδος μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Kabaka Mutesa, ὅπου παραπέται μία εἰλικρινή ἀναζήτησης τοῦ Χριστοῦ ἐκ μέρους τῶν Αφρικανῶν.

Τὴν σύντομην αὐτὴν περίοδο ἀκολουθεῖ ἡ περίοδος τῶν δωγμάδων. Ὁπως παντοῦ, ἔτοι καὶ στὴν Ούγκαντα τὸ δένδρο τῆς Ἐκκλησίας ποτὶστοκε μὲ ἀφροῦ αἷμα. Ὁταν στὰ 1884 ἀνήλθε στὸ θρόνο δὲ Kabaka Mwanga, διάδοχος τοῦ Mutesa I, φάντα στὴν ἀρχὴ νὰ εύνοη τὸν Χριστιανισμό, ὅσο καὶ τὸν Ἰσλαμισμό. Εἶναι δὲ ἐποχὴ τῆς ἀναζήτησης ποὺ ἀναφέραμε. Δύο χρόνια ὀδύμως ἀργότερα (1886) ἐστράφω ἀπότομῶς ἀναντίον καὶ τῶν δύο θρησκειῶν καὶ ίδιαίτερα ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐκήρυξε φοβερούς διωγμούς καὶ 100 περίπου Ἀφρικανούς, καθολικοὺς καὶ προτεστάντας, βρήκαν μαρτυρικὸ θάνατο.

Ο ἀριθμὸς αὐτὸς γίνεται περισσότερο εὐγλώτως, ἀνά λάβη κανεὶς ὑπὸ δύνην του πάως ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ δένησαν περισσότεροι ἀπὸ 200. Μετά τὴν ὀλόπραθμην αὐτὴν μαρτυρία τοῦ αἵματος ἡ ἔξαπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ πήρε ἔναν δαυσυγκρίτως ταχύτερο ρυθμὸ ἀπὸ πρίν. Ἐνῷ δηλ. ἀπὸ τὸ 1877, ποὺ ἀρχισε ἡ ιεραπόστολικὴ δραστηριότης, μέχρι τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν (1886), 200 μόλις Ἀφρικανοί είχαν δεχθῆ τὸ χριστιανικὸ βάπτισμα, βλέπουμε διτὶ στὰ ἔπομενα 7 χρόνια (1886-1893) βαπτίσθηκαν 12.000 μόνον ἀπὸ τοὺς Καθολικούς.⁽¹⁾ Ο ἀρχηγὸς τῶν πρώτων αὐτῶν Ἀφρικανῶν μαρτύρων, δὲ Charles Lwanga, ἀνεκρύχθη ἀργότερα (1937) προστάτης τῆς ἀφρικανικῆς νεολαίας.

Οπως ἀναφέραμε καὶ παραπάνω, ἡ ὀλοφάνερη ἀποικιοκρατικὴ πολιτικὴ τῆς Ἀγγλίας θεώρησε ἔμμεσα τὴν ἐπικράτηση τῶν Καθολικῶν. Σ' αὐτὸς συνετέλεσε καὶ ἡ ἐφεκτικὴ στάσις τοὺς διάφορες πολιτικές διενέεις. Γιά νὰ μείνουν πιστοί στὴν ἀρχῇ τους αὐτὴ, δὲν ἐδίστασαν νὰ αὐτοεξισθοῦν δύο φορές τὴν πρώτη γιά τρία χρόνια (1880-1883) καὶ τὴν δεύτερη γιὰ δύο (1888-1890).⁽²⁾

1. J. Despont: Afrique terre chrétienne? Ενδ. ἄν.

2. Σήμερα οἱ Καθολικοὶ ἀποτελοῦν τὰ 33% τοῦ ιδιαίτερου πληθυσμοῦ. Ἐγγάρισται ἕκατα 574 λεγεῖς (894 λευκοὶ καὶ 180 ιδιαίτεροι),

“Η Ἐκκλησία ἔχει ἀναπτύξει μιὰ ὁιδόληγη δρᾶσι τὸσο στὸν τομέα τῆς παιδείας, διὸ καὶ στὸν τομέα τῆς κοινωνίκης προνοίας.

Διατηρεῖ δὲν ἀπὸ 100 φιλανθρωπικά ιδρύματα, νοσοκομεῖα, κέντρα μητέρων κ.λ.π. Ἐπίσης ἐκδίδει ἀρκετὰ περιοδικά.

Τελευταίως ἔγινε μία ἔρευνα μὲ σκοπὸ νὰ μελετηθοῦν βαθύτερα τὰ αἰτία τῆς βραδείας ἐξαπλώσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. “Η ἔρευνα αὐτὴ κατέληξε στὰ ἔξης συμπεράσματα ‘Αρνητική στοιχεία εἶναι: τὸ ταραχμένο πολιτικὸ κλῖμα, ἡ κομμουνιστικὴ πραγμάτων, ἡ ἐλλειψης προπαρασκευῆς τῶν ιεραπόστολων γιὰ τὴν κοινωνικὴ ζωή, ὁ μικρὸς δριμός τῶν πανεπιστιμιακῶν μοφωμένων ιεραπόστολων, ἡ ἀνεπάρκεια ιεραποστολικοῦ προσωπικοῦ καὶ τελευταῖο καὶ σπουδαιότερο, ἡ ἀντίζηλα καὶ δὲ πόλεμος μεταξὺ τῶν διαφόρων δογμάτων. Ὅπαρχουν βεβαίως καὶ τὰ θετικὰ στοιχεία, διόπτης ἡ δυναμικότητα τοῦ κλήρου καὶ τῶν λαϊκῶν, ἡ συνεχής αδησης τοῦ αὐτόχθονος κλήρου καὶ ἡ νομιμοφρούση τῶν ιεραπόστολων, στὶς παλαιότερες καὶ σύγχρονες πολιτικὲς κρίσεις.

* Η Ορθοδοξία στὴν Ούγκαντα.

Περὶ τὰ 1929 μιὰ διμάδα Ἀφρικανῶν ἐγκατέλειψαν τὴν Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία καὶ ἀποφάσισαν νὰ ιδρύσουν «μίαν Ἐκκλησίαν δι」 δλούς τοὺς δραστηρούντας τοῦ Αφρικανούς, δι」 ἔκεινούς οἱ πόποι θέλουν νὰ εἶναι ἐλεύθεροι στὰ σπίτια των καὶ νὰ μὴν θεωροῦνται αἰωνίων παιδιά.⁽³⁾

Ἐκ πρώτης δημεως αὐτὸς δὲν εἶχε ταπετὸ παράσκενο. Πολὺ συχνά συνέβαιναν παρόμοιες ἀποσχίσεις καὶ σχηματισμοὶ παρομοίων διμάδων, ποὺ ἀπήχουσαν ἀπλούστατα, τὴν δυσταρέσκεια τῶν Αφρικανῶν γιὰ τὸ πολὺ εὐώπαιο καὶ πολύ τύπῳ τῶν χριστιανικῶν κοινωνιῶν. Καὶ τὸ δύναμα ἐπίσης τῆς διμάδος, «Ορθόδοξος Ἀφρικανικὴ Ἐκκλησία», δὲν εἶχε τίποτε τὸ ἔξαρτειον, γιατὶ πολλές αὖτες τὸ πολὺ τὸ πρόστιμον τὸ δόγμαδος αὐτές ἔπαιρναν τὸ δόγμα «δρόθιδοξος», χωρὶς νὰ ἔχουν καμιά σχέση μὲ τὴν «Ορθοδοξία».

Η διμάδα αὐτὴ ἔν τούτοις δὲν ἤταν δρπῶς οἱ ἄλλες. Εἶχε κάτι τὸ ίδιαίτερο. Ἀρχηγὸς της ἤταν δι γνωστὸς Ρουβήν Μουκάσας Σπάρτας. Εἶναι σὲ δλοὺς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Πορευθέντες» γνωστὴ ἡ Ιστορία τοῦ φλογεροῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲ πραγματικὰ θαύματα στὸ πρότος μὲ τὸν δόπον μωῆθηκε στὴν «Ορθοδοξία» καὶ πῶς ςυνέβη μεταξὺ τῆς Ορθοδοξίας καὶ τῆς Ορθοδοξίας της Καθολικούς.⁽⁴⁾ Ο ἀρχηγὸς τῶν πρώτων αὐτῶν Ἀφρικανῶν μαρτύρων, δὲ Καθολικούς.⁽⁵⁾

“Η Ὁρθοδοξίας Ἀφρικανικὴ Ἐκκλη-

σειται σὲ 1. Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ 5. Ἐπισκοπές. Υπάρχουν ἐπίσης μοναχικά τάγματα αὐτοχθόνων καὶ λευκῶν, 5 ἀνδρικά (Pères Blans, Pères de Mill Hill, Pères de Verone, Pères de l' instruction chrétienne καὶ οἱ Banno Korigi) καὶ 4 γυναικεῖα (Sœurs Blanches, Sœurs de Marie Réparatrice, Bannabikira καὶ Sœurs africaines de Marie Réparatrice).

3. Jean Bruls: Une génération spontanée. L'orthodoxie en Uganda, «Eglise Vivante» tome XII, Nov-Dec. N° 6.

4. Ιδὲ Θεοφάνεος Ναυκάμα: Η Ορθοδοξία στὴν Αν. Ἀφρική. «Πορευθέντες» τεῦχ. 1.

Η ΙΕΡΑΡΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

B'

'Ιννοκέντιος Βενιαμίνοφ (1797-1879).

Ε κει δπου ἀπέτυχε δ Μακάριος, κατώρθωσε γὰ επι-
τύχη ἔνας ἄλλος μεγάλος ρώσος ιεραπόστολος τοῦ
19ου αἰ. δ Ἰωάννης Βενιαμίνοφ.

'Η ιστορία τοῦ ταπεινοῦ αὐτοῦ ιερέως τοῦ Ἰρκούτσκ (Σιβηρία), ποὺ ೦στερα ἀπὸ 50 χρόνια ιεραποστολικῆς δράσεως ἔγινε ἐπίσκοπος Μόσχας, είναι μιὰ ἀληθινὴ ἐποίησα. Τίποτε δὲν φαινόταν νὰ τὸν προορίζῃ γιὰ τὴν ιεραποστολήν ἔκτες ἀπὸ ἔνα ζωηρὸν ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν θρησκευτικὴν παιδείαν. Ἐγγαμος, οἰκογενειάρχης, ἀρνήθηκε χωρὶς δισταγμὸν νὰ ἀναχωρήσῃ γιὰ τὰ νησιά Αλέοutes γιὰ νὰ συμπαρασταθῇ στοὺς θιαγενεῖς, ποὺ ἦταν μὲν βαπτισμένοι ἀλλὰ εἶχαν μείνει χωρὶς ποιμένα. Διγές ήμέρες δυμας ἀργότερα, δταν ἀκούσεις κάποιον ταξιδιώτη νὰ διηγήσῃ γιὰ τὸν ζῆλο τῶν 'Αλιούτανς γιὰ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλαζεις γνώμη καὶ ξεκίνησε μὲ δλόκηρη τὴν οἰκογένεια του γιὰ τὸ ἐπικίνδυνο ταξίδι (1823).

"Οταν ἔφθασε, ἐπιτέλους, ೦στερα ἀπὸ 14 μῆνες ταξίδι: (!) δὲν βρῆκε οὔτε ἐκκλησία, ἀλλὰ οὔτε μιὰ στέγη γιὰ νὰ ἀστραλίσῃ τὰ παιδιά του. Ἡ πρώτη του δουλειὰ ἦταν νὰ τὰ κτίσῃ 'έργαζόμενος ίδιαις χεροῖς'.

"Τστερα ἀπὸ 15 χρόνια, δταν ἐπέστρεψε στὴν Ρωσία γιὰ νὰ παρουσιάσῃ στὴν 'Ιερὰ Σύνοδο' ἔνα λεπτομερειακὸ σχέδιο ιεραποστολῆς, ἦταν ἡδη ἔνας διάσημος ἀνθρώπος. 'Ο Μητροπολίτης Φιλάρετος ἔλεγε γι': αὐτόν: «ἔχει κάτι τὸ ἀποστολικό». Τὰ ἐπιστημονικά, γλωσσολογικά καὶ γεωγραφικά του συγγράμματα (γραμματικὴ τῆς γλώσσης aleoute, γεωγραφία τῆς νήσου Ounalachka) δέχτηκαν τὰ πιὸ κολακευτικὰ σχόλια.

"Αφοῦ ἔκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὰ νησιά 'Αλιούτιαν δ 'Ιωάννης Βενιαμίνοφ ἔφερε τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ στὶς δοχεῖς τῆς 'Αλάσκας καὶ κατώρθωσε νὰ μεταστρέψῃ τὸν πολεμικὸ λαὸ τῶν Koloches. 'Οπως δ Ἀλεξάνδρος ἔπει καὶ δ 'Ιωάννης δὲν ἔδιπτιζε παρὰ ೦στερα ἀπὸ μακροχρόνια κατήχησαι καὶ ἀπαγόρευε κατηγορηματικὰ στοὺς ἀναδόχους νὰ πληρώνουν τοὺς ἀναδεκτούς των. 'Αλλὰ τὰ πρώτα 15 χρόνια δὲν ἦταν παρὰ μιὰ προεισαγωγή. 'Οταν πέθανε ἡ σύζυγός του χειροτονήθηκε 'Ἐπισκόπος (μὲ τὸ δυνομα 'Ιννοκέντιος) καὶ ἔγινε ἀρχηγὸς τῆς ιεραποστολῆς στὴν 'Αμερική. Σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ οἱ περισσότεροι ἐπίσκοποι περιωρίζοντο νὰ διευθύνουν τὶς

ὑποθέσεις τῆς ἐπισκοπῆς των χωρὶς γὰ μετακινοῦνταις ἀπὸ τὰ ἐπισκοπικὰ μέγαρα, δ Βενιαμίνοφ ταξίδευε συνεχῶς. Διέσχισε μὲ πλοῖο ἢ μὲ έλκηθρο δεκάδες ἀνδρῶν καὶ ἔκαποντάδες χιλιάδες χιλιάδες. 'Αντίθετα ἀπὸ τὸν Μακάριο, δὲν τοῦ ἦταν ἀρκετὸν νὰ χαράξῃ βθειά τὴν πόσι τοῖς φυλέσι τῶν νεοφωτίστων. 'Αφῆνε πάντοτε πίσω του μιὰ σταθερὴ ιεραποστολικὴ δργάνωσι καὶ μετέφερε διαδοχικῶς τὴν ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς του ἀπὸ τὴν Sitka (-Αλάσκα) στὸ Aiau, στὴν σιδηριανὴ ἀκτή, ἀπὸ τὸ Aiau στὸ Takutsk, ποὺ είναι ἐντελῶς στὴν στέπα, καὶ τέλος, δταν ἔγινε ἡ προσάρτησις τῆς ἐπαρχίας Amour στὴν Ρωσία, ἐγκατεστάθηκε σὲ μιὰ πόλι ποὺ δ ἰδιος ἐβοήθησε γὰ οἰκοδομηθῆ: τὴν Blagovestchenk (Εδαγγελισμός). Κανένας λαὸς τῆς σιδηριανῆς 'Ανατολῆς δὲν ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τὴν δραστηριότητά του: Οι Korjak, Tchuktsch, Oljutar, Jakout, Toungout, Orek, Giljak, γιὰ νὰ ἀπαριθμήσωμε μόνο τοὺς κυριωτέρους. Πλαντού προσπάθησε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὶς θιαγενεῖς γλώσσες. Στὰ 63 του χρόνια τὸν βρίσκουμε στὴν 'Ιαπωνία, στὰ 65 πάλι στὴν Καμτσάτκα, καὶ στὰ 70 στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἐπαρχίας Απούσιο νὰ κηρύξῃ καὶ γὰ κάνῃ διαρκῶς σχέδια γιὰ τὸ μέλλον. 'Ενγά τοισιαζόταν νὰ ίδεινη τὴν ιεραποστολικὸ σταθμὸ στὴ Μαντζουρία, συνέδη δ θάνατος τοῦ Φιλαρέτου Μόσχας. 'Ο Ιννοκέντιος ἐκλήθη τότε νὰ τὸ διαδεχθῇ (1868). 'Η ἀνάρρησης του αὐτῆς σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ περίβλεπτες θέσεις τῆς ἐκκλησίας είχε ἔνα συμβολικὸ χαρακτήρα.

"Ἐὰν δ Μακάριος ξανάδωσε στὴν ιεραποστολὴ καθαρότητα, δ 'Ιννοκέντιος Βενιαμίνοφ ἀπέδειξε μὲ τὸ παράδειγμά του ὅτι ἡ ιεραποστολὴ δὲν είναι μιὰ ίδιωτικὴ ὑπόθεσις ἀλλὰ αὐτὴ ἡ οὐσία τῆς Ἐκκλησίας καὶ διπομένους καθήκοντος δλῶν τῶν χριστιανῶν. 'Η προχωρημένη ἥλικα του (ήταν 71 ἔτους), ἡ ἀναπτηρία του (είχε τὴν μεταξὺ τυφλωθῆται) καὶ δ περιορισμός τῆς ἔξουσίας του δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἀναδιοργανώῃ τὴν Ρωσίαν 'Έκκλησία, τὴν ἀρκετὰ παγιωμένη ἐπὶ τῇ βάσει ἐνδιαφέροντος προτύπου.

"Ἐν τούτοις μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του δὲν ἔπαυσε νὰ δημιουργεῖ τὸ ιεραποστολικὸ ίδεωδεῖς. Στὶς 25 Ιανουαρίου 1870 θά ίδρυθη ἐπιτέλους η 'Ορθόδοξη Ιεραποστολικὴ 'Εταιρία'. 'Εκτοτε, τὴν Κυριακὴν τῆς 'Ορθοδοξίας (πρώτη Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν), καθαρίστη-

σία: ἔχει σήμερα 56 κοινότητες καὶ ἀριθμεῖ περίπου 20,000 πιστούς. Διοικητικῶς ὑπάγεται στὸ Πατριαρχεῖον 'Αλεξανδρέας. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1960 χειροτονήθηκε ἔνας ἄλλος ιερεὺς καὶ διάκονοι, οἱ δποῖοι σήμερα είναι καὶ αὐτοὶ ιερεῖς. 'Απὸ ἔτους ἔογχεςται εἰς Καμτσάτκα καὶ ἔνας 'Ελληνος ὁρθοδόξος ἀρχιμανδρίτης. Τὸν Μάιον ἐ.ξ. ἔχειροτηνή ιερεὺς (ἀρχιμανδρίτης) δ πτυχιούχος τῆς θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημού 'Αθηνῶν Οὐγκαντέζος κ. Θεόδωρος Nankymas.

"Ἐάν τῶρα ἀναλογισθῇ κανεὶς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν ἡμῶν τῶν 'Ορθοδόξων 'Ελλήνων, ποὺ ζούμε καὶ ἀναπνέουμε σ' ἔνα ἔξ δλοκλήρου δρθόδοξο περιβάλλον, ποὺ ἔχουμε πίσω μας

μία τόσο μεγάλη καὶ βαρεία δρθόδοξο κληρονομία καὶ ποὺ δυμας πολὺ συχνά ἀγνοοῦμε πολλὰ ἀπὸ τὴν οὐσία τῆς 'Ορθοδοξίας, δὲν μπορεῖ βέβαια νὰ ἔχῃ πολλὲς ἀπαιτήσεις ἀπὸ τοὺς 'Ορθοδόξους τῆς Οὐγκάντας, ποὺ μόλις πρὶν ἀπὸ 20 χρόνια ἔγγρωσαν τὴν 'Ορθοδοξία καὶ ζοῦν μέσα σ' ἔνα εἰδωλολατρικὸ κατά τὸ πλείστον, μὴ δρθόδοξο περιβάλλον, τὸ δὲ χειρότερο ἀπὸ δλὰ ύποφέρουν πολὺ ἀπὸ τὴν ἔλλειψις ἐπαρκοῦς πνευματικῆς τροφοδοσίας, ποὺ προκαλεῖ ἀναπόφευκτα δημοφερή ἔλλειψις ιερέων. 'Η ἔλλειψις αὐτὴ γίνεται περισσότερο διπλαγή, διαφέρει σκεψή κανεὶς τὶς τεράστιες ἀποστάσεις ποὺ πρέπει νὰ καλύψουν οἱ ιερεῖς γιὰ νὰ ἐπορκέσουν

στὶς ἀνάγκες τῶν πιστῶν. Γιατὶ δ 'Ορθόδοξες 'Αφρικανικὴ 'Εκκλησία ἔχει βέβαια τὴν ἔδρα της στὴν Οὐγκάντα, δλλά περιλαμβάνει καὶ τὴν Κένυα καὶ Τσαγκάνικα.

"Σήμερα οἱ 'Αφρικανοὶ διδελφοὶ μας, βασανισμένοι τόσο πολὺ ἀπὸ τὸ ἀποκλικτικὸ καθεστώς, μὲ τὸ δποῖον ἀσυναίσθητα συνδέουν τὸν Καθολικισμό καὶ Προτεσταντισμό, στρέφουν μὲ προσδοκία τὰ βλέμματά τους στὴν 'Ορθοδοξία καὶ ίδιαίτερα στὴν 'Ελλάδα.

"Η δρᾶ τῆς 'Ορθοδοξίας ἔχει σημάνει στὴν 'Αφρική. Καὶ ἔνα σήμερα δρθόδοξος κόσμος διαψεύση αὐτές τὶς προσδοκίες, ίσως αύριο νὰ είναι πιὸ πολὺ ἀργά.

M. ΔΡΑΜΙΤΙΝΟΥ

κε νὰ περιφέρεται δίσκος σὲ δλους τους ναοὺς γιὰ τὴν ἐνίσχυσι τῶν Ιεραποστολῶν.

Νικόλαος Καζάτην, Ιεραπόστολος τῆς Ιαπωνίας (1836-1912).

Στὰ 1861 διάσημος ιστορικὸς καὶ ἀρχαιολόγος, διάσημος Πορφύριος Οὐσπένσκι ἔγραψε διὰ ὅρθοδοξος ἐκκλησίας «δὲν ἀνεγέννησε κανέναν διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἔκτος τῶν συνόρων τῆς». Κατὰ μιὰ περιεργὴ σύμπτωσι, τὴν ίδιαν χρονιὰ ἔφθανε στὴν Ἰαπωνία ἔκεινος, ποὺ ἐπέρκειτο νὰ διαφεύγῃ μὲ τὰ ἔργα του αὐτὴ τῇ διαβεβαίωσι: «Ο Νικόλαος Καζάτην «ὁ ἔρχωτερος Χριστιανὸς Ιεραπόστολος τοῦ 19ου αἰ.» κατὰ τὸν G. Tucker⁽¹⁾

Ο π. Νικόλαος ἔκεινης ὡς Ιερεὺς τοῦ Ρωσικοῦ προξενείου στὴν Hokodate χωρὶς συγκεκριμένο σχέδιο νὰ γίνηται Ιεραπόστολος. Ἀλλὰ ἡ χριστιανικὴ του συνείδησι: δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ κρατήσῃ παθητικὴ στάσι, στὴν καρδιὰ μιᾶς εἰδωλολατρικῆς χώρας. Εἶχε μπροστὰ στὰ μάτια του ζωγνατὸν τὸ παράδειγμα τοῦ ἐπισκόπου Ἰννοκεντίου. «Ο Ἰννοκέντιος τὸν ἐπισκέψθηκε στὴν Ἰαπωνία καὶ τὸν παρεκίνησε νὰ ἀρχίσῃ νὰ μελετᾷ τὴν κινεζικὴ καὶ Ιαπωνικὴ γλώσσα. Τὴν ἐποχὴν ἔκεινη ὁ χριστιανισμὸς ἦταν ἀκόμη μιὰ ἀπηγορευμένη θρησκεία. Ἐγ τούτοις δ π. Νικόλαος κατώρθωσε νὰ μετατρέψῃ τρεῖς Ιάπωνας μεταξὺ τῶν δποίων ἔναν Ιερέα συντοῦσθη, τὸν Sawabe, δ δύοις ἦταν ἀμείλικτος ἔχθρος τῶν ἑνῶν, καὶ ἔναν γιατρὸν ὀνόματι Sakai. Μὲ τὴν βοήθειά τους ἀρχίσει νὰ μεταφράζῃ τὴν Ἀγία Γραφὴν καὶ τὰ λειτουργικὰ βιβλία. Στὰ 1871 δ π. Νικόλαος, ποὺ ἡ κοινότης του ἀριθμοῦσε ἡδη 12 βαπτισμένους καὶ 25 κατηχουμένους, ἐπέστρεψε στὴν Ρωσία καὶ ἐπέτυχε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τὸ δικαίωμα νὰ δργανώσῃ ἐπισήμως μιὰ ὅρθοδοξο Ἱεραπόστολη. Δυὸς χρόνια ἀργότερα δ π. Νικόλαος ἔθεσε στὸ Τόκιο τὰ θεμέλια τοῦ ὁρθοδόξου καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Ἀγαστάσεως, ποὺ ἐμελλεῖ νὰ γίνῃ (καὶ μένει ἀκόμη) τὸ ὀφραίτερο χριστιανικὸ κτίσμα τῆς Ιαπωνίας. Τὸν ἴδιο χρόνο ἔκαμε τὰ ἔγκαλνια ἔνδος σεμιναρίου, ποὺ εἶχε σκοπὸν νὰ μορφώνῃ θιαγενῆ κλήρο καὶ μιᾶς σχολῆς κατηχητῶν. Σύνεστησε ἀκόμη μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἑπτὰ μέλη μὲ τὸ σκοπὸν νὰ μεταφράσουν στὰ Ιαπωνικὰ διάφορα συγγράμματα σχετικὰ μὲ τὴν ὄρθοδοξία.

Οἱ διάφορες αὐτὲς προσπάθειες ποὺ κατέβαλε δ π. Νικόλαος στὸ ἔκινημα τῆς Ιεραποστολικῆς του προσπάθειας δείχνουν τὴν εὐρύτητα τῶν ἀπόφεων του. «Ο πως καὶ δ Στέφανος τῆς Πέρι, ἔτσι καὶ δ π. Νικόλαος ἐπεδίωξε, ἡδη ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα, νὰ δημιουργήσῃ μιὰ τοπικὴ ἐκκλησία, ὅρθοδοξη κατὰ τὴν πίστιν, Ιαπωνικὴ κατὰ τὸ πνεῦμα. «Οπως δ Μακάριος Γκλουχάρεφ, ἔτσι καὶ ἔκεινος θέλησε νὰ δημιουργήσῃ μιὰ ἐκκλησία κατὰ τὸ πρότυπο τῶν ἀποστολικῶν κοινοτήτων. Καὶ διέδωσε παντοῦ τὸ Εὐχαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὸ ρεαλισμὸν ἔνδος Βενιαμίνοφ.

Απὸ τὰ 1874 ἀρχίσει νὰ συγκαλῇ κάθε χρόνο τοπικὲς συνόδους μὲ ἀντιπροσώπους ἀπὸ δλεις τὶς Ιαπωνικὲς κοινότητες. Στὰ 1875 οἱ δύο Ιάπωνες ποὺ δπως ἀναφέραμε παραπάνω, δέχησκαν πρώτοι τὸ βάπτισμα,

δ Sawabe καὶ δ Sakai, χειροτονήθηκαν Ιερεῖς. «Ἄς ἀφήσωμε τῷρα τοὺς ἀριθμοὺς νὰ μιλήσουν, γιατὶ εἶναι ἀρχετά εὐγλυττοί.

Στὰ 1878, ἐπτὰ χρόνια μετὰ τὴν ἐπισημοποίησης τῆς Ιεραποστολῆς, ἡ Ιαπωνικὴ ἐκκλησία ἀριθμοῦσε 12 Ιερεῖς, ἐκ τῶν δποίων 8 θιαγενεῖς, 25 κατηχητὰς καὶ 51 βοηθητικούς Ιεραποστόλους, δλους Ἰάπωνας. Εἴκοσι πέντε χρόνια ἀργότερα δ ἀριθμὸς τῶν βαπτισμένων ἔφθασε τὶς 27.000, καὶ δ ἀριθμὸς τῶν Ἰαπωνών Ιερωμένων τὼν 30 Ιερεῖς καὶ 7 διακόνους. Τέλος μεταφράστηκαν 89 θεολογικὰ συγγράμματα. Καὶ δὴ αὐτὴ ἡ ἐργασία ἔγινε ἀπὸ τὸν π. Νικόλαο, μὲ τὴν βοήθεια τεσσάρων μόνον Ιεραποστόλων, μεταξὺ τῶν δποίων καὶ δ κατόπιν Πατριάρχης Ρωσίας Στραγορόδσκυ, καὶ μὲ οἰκονομικὰ μέσα πενιχρότατα.

Οἱ καθολικὲς καὶ προτεσταντικὲς Ιεραποστόλες διέθεταν ποσά 15 καὶ 26 φορὲς μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ διέθετε ἡ ὅρθοδοξος Ιεραποστολή. «Ο ἀρχιεπίσκοπος Νικόλαος θυσίαζε δλεις τοὺς τὶς ἀποδοχῆς γιὰ τὴ συντήρησι τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ κλήρου. «Ἡ τροφὴ του δὲν διέφερε καθόλου ἀπὸ τὴν τροφὴν ἔνδος ἀσκητοῦ. Τὸ ράσο του ἦταν σὲ πάμπολες μεριές μπαλωμένον· ἦταν ἀκριδῶς τὸ ἴδιο μ» ἔκεινα ποὺ φορούσαν οἱ ὑπόλοιποι κληρικοί. «Ἡ τόσο πτωχικὴ καὶ σχεδὸν ἀξιολόγητη ἔκτασι του ἐμφάνισε δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ μπαίνῃ στὰ σπίτια τῶν πλουσίων. Γι' αὐτὸ δ οἱ ὅρθοδοξοὶ ἀνήκαν σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν τάξι τῶν ἐργατῶν καὶ γενικά τῶν πτωχῶν.

Ἐντύπωσι προκαλοῦσε δ καθαρὰ θιαγενῆς χαρακτήρας τῆς ἐκκλησίας, ἀκόμη καὶ στὶς παραμικρότερες λεπτομέρειες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς: «Ἐνας εὐρωπαῖος ἐπισκέπτης δὲν θὰ ἐκπλαγῇ καὶ λίγο, δταν ὅπορχεωθῇ νὰ βγάλῃ τὰ παπούτσια του γιὰ νὰ μπῇ σὲ μιὰ ὅρθοδοξη Ιαπωνικὴ ἐκκλησία: (οἱ Ιάπωνες βγάζουν τὰ παπούτσια τους πρὶν μποῦν σὲ ἔνα δποιοδήποτε σπίτι). πῶς μποροῦν νὰ μην κάνουν τὸ ἴδιο προκειμένου νὰ μποῦν στὸ Σπίτι τοῦ Θεοῦ; Καὶ ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ χριστιανικὴ παραδοχὴ ἔνδος εἰδωλολατρικοῦ ἔθιμου — δὲν βγάζουν π. χ. τὰ παπούτσια τους γιὰ νὰ μποῦν σὲ ἔνα βουδιστικὸ Ιερό—. «Ἡ πράξη αὐτὴ ἔχει μιὰ ἀξία καθαρὰ χριστιανική: τὴν οἰκογενειακὴν οἰκείωτητα μὲ τὸν Θεό μέσα στὴν ἐκκλησία.» (J. Meyendorff.)

Στὰ 1904 ἔξεπασε δ ρωσο-Ιαπωνικὸς πόλεμος. «Ο ἀρχιεπίσκοπος Νικόλαος, παρ' δλο ποὺ ἦταν Ρώσος δὲν ἔγκατειψε τὴ θέσι του. Καὶ δχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ καὶ σὲ μιὰ ποιαντορικὴ του ἐγκύλιο, ἐκάλεσε τὸ ποικιλό του νὰ ἐκπληρώσουν τὸ ἐθνικό τους χρέος καὶ νὰ προσευχθῶσουν σὲ δλους τοὺς ναοὺς γιὰ τὴ γίνη τῆς πατρόδοσης των. «Ἐμεῖς οἱ χριστιανοί, ἔγραψε, ἔχομε μιὰ δλλὴ πατρόδα..., τὴν ἐκκλησία. Σ' αὐτὴν τὴν πατρόδα τὰ παιδιά τοῦ οὐράνιου Πατέρα είναι πραγματικὰ μιὰ οἰκογένεια. Γι' αὐτὸ δὲν σᾶς ἔγκαταλείπω, ἀδελφοί μου καὶ δελφές μου, καὶ γι' αὐτὸ μένω στὴν οἰκογένειά σας δπως θὰ μεμενα καὶ στὴ δική μου».

Ο ἀρχιεπίσκοπος Νικόλαος πέθανε στὰ 1912 τιμώνεις σαν ἀγιος ἀπὸ δλους τοὺς δρθοδοξους Ιάπωνας. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴ ἡ ἐκκλησία ἀριθμοῦσε 33.000 πιστούς, σκορπισμένους σὲ 266 κοινότητες, 35 Ιερεῖς, 22 διακόνους, 106 κατηχητὰς καὶ 82 Ιεροσπουδαστάς, δλους Ιάπωνας.

(1) The history of the episcopal church in Japan, London 1938.

‘Η ιεραποστολική αὐτὴ ἐπιτυχία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νικολάου ἀποδεικνύει τὴν ἑσωτερικὴν δύναμην τοῦ ὁρθοδόξου χριστιανικοῦ μηνύματος.

Τὸ ἔργο του μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ σὰν ὑπέροχο παράδειγμα τοῦ τοῦ μπορεῖ καὶ τὸ πρέπει νὰ είναι μιὰ ὁρθοδόξης ιεραποστολῆς. Γί' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπέχει θέσιν ὁρθοδόξου ιεραποστολικῆς θεολογίας. Η δύναμη τῆς είναι παγκόσμια.

“Ἄλλες ιεραποστολικὲς προσπάθειες.

‘Ο ἴστορικὸς αὐτὸς πίνακας τῶν ὁρθοδόξων ρωσο-κῶν ιεραποστολῶν δὲν ἔχει τελεῖ καθόλου τὸ θέμα. ‘Ανά-μεσα στὰ πολὺ μεγάλα ὄντα, ποὺ ἀναφέρουμε, ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἀλλα, ποὺ θὰ μποροῦσε κανεὶς γὰ ἀνα-φέρῃ: δι μακάριος Θεοδώρητος (17ος αἰ.), δι ἀγίου Ἰωάννης Μαξιμόδιτες, ἐπίσκοπος τοῦ Τομπόλου (18ος αἰ.) δι ἐπίσκοπος ΝΙΛ Ἰζάκοβιτς (19ος αἰ.) συγγραφεὺς ἐνὸς βιβλίου σχετικοῦ μὲ τὸ βιουδισμὸν καὶ ἡρωὶς τοῦ μυθιστο-ρήματος τοῦ Λέσκοφ «Aux confins du monde» (Στὰ πέρατα τοῦ κόσμου) καὶ ἀλλοι.

‘Η ιεραποστολὴ στὴν Ἰαπωνία μὲ τὴ λάμψι τῆς συνετέλεσε ὕστε νὰ παραμεριστῇ κάπως ἡ ἐπιτυχία τῶν ιεραποστολῶν τοῦ 20οῦ αἰ. στὴν Κίνα καὶ στὴν Κορέα. Μετὰ τὴν ἐπανάστασι τῶν Boxers, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὅποιας οἱ ἐγκαταστάσεις τῆς ὁρθοδόξου ιεραποστολῆς κατεστράφησαν καὶ περισσότεροι ἀπὸ 200 Κινέζοι μαρτύρσαν, η ιεραποστολὴ γνώ-ρισε ἔνα θαυμάσιο ἔκπληκτο κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία καὶ τὴν ὅθησι τοῦ ἐπίσκοπου Ἰννοκεντίου Φιγκουρόφσκι. ‘Ἐτσι ἐνῷ στὰ 1906 ὑπῆρχαν μόνο 636 ὁρθοδόξοι κινέ-ζοι, στὰ 1914 ἔχομε 5.035. Σὲ ἔνα μόνο χρόνο (1913) ἔγιναν 1223 βαπτίσεις. Τὴν ἵδια ἐποχὴν ἡ ιεραποστολὴ στὴν Κορέα γνώρισε ἀνάλογη ἐπιτυχία. ‘Αρχηγὸς τῆς ιεραποστολῆς αὐτῆς ἦταν δι ἐπίσκοπος Παῦλος Ἰβανόφ-σκι, δι ὅποιος καὶ μετέφρασε δλα τὰ λειτουργικὰ κει-μενα στὴν κορεατικὴ γλώσσα. Στὰ 1912 δι ἀριθμὸς τῶν ὁρθοδόξων κορεατῶν ἦταν 3515 πιστοί. Μόνο στὰ 1911 ἔγιναν 1127 βαπτίσεις.

Στὰ τέλη τοῦ 19οῦ αἰ. τὸ Καζάν, μὲ τὴν Ἐκκλη-σιαστικὴν Ἀκαδημία του εἶχε γίνει ἔνα μεγάλο ιερα-ποστολικὸ κέντρο. ‘Η Ἀκαδημία αὐτὴ δὲν ἔδωσε μόνο ἔνα σημαντικὸ ἀριθμὸ ιεραποστόλων ἀλλὰ καὶ μιὰ ἀ-ξιόλογη πιείδα σοφῶν: τὸν Σμηπλούκοφ, μεταφραστὴ τοῦ Κορανίου, τὸν Μπομπρούνικοφ, εἰδίκον στὴ ζητή-ματα τοῦ βιουδισμοῦ καὶ τέλος τὸν Ἰλμίνσκι, ποὺ ἡ δρά-σι του ἀξίζει νὰ ἀναφερθῇ ἰδιαιτέρως. ‘Ο Ἰλμίνσκι συν-έλαβε καὶ πραγματοποίησε ἔνα σχέδιο ἐναγγελισμοῦ τῶν μουσουλμάνων τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας μὲ μοναδι-κὸ μέσο τὸ σχολείο. ‘Ωργάνωσε ἔνα δίκτυο ταταρικῶν σχολείων δπου δλα τὰ μαθήματα, ἀκόμη καὶ ἡ κατήχη-σις, ἐδιδάσκοντο στὴ γλώσσα τῶν θαγενῶν. ‘Ακόμη ἐπέμεινε ὕστε ἡ Ἀγία Γραφὴ καὶ ἡ Θ. Λειτουργία νὰ μεταφρασθοῦν στὴν ταταρικὴ διάλεκτο καὶ δχι στὴν πατροπαράδοτη ἀραβικὴ τοῦ Ἰσλάμ. Οἱ προσπάθειες τοῦ Ἰλμίνσκι, ἔφεραν τοὺς καρπούς των. Γιὰ μιὰ ἀκό-μη φορὰ μιὰ ρωγμὴ ἀνοίχτηκε στὸ ἀδιαπέραστο τεῖχος τοῦ Ἰσλάμ.

“Η παροῦσα κατάστασις.

‘Η ἐπανάστασις ἀφήρεσε ἀπὸ τὴν ρωσικὴν Ἐκκλη-σια κάθε δυνατότητα ιεραποστολικῆς δραστηριότητος.

‘Η Ἀκαδημία τοῦ Καζάν, ποὺ ἔκλεισε στὰ 1919 δὲν ξανάνοιξε ποτὲ πιά. ‘Η Ἐκκλησία δὲν είναι ἐλεύθερη νὰ κάνῃ «θρησκευτικὴ πρωπαγάνδα». Είναι ὑποχρεω-μένη νὰ ἀρκεῖται στὴ συμπαράστασι ἐκείνων ποὺ κατα-φεύγουν σ' αὐτῆν.

Μὲ τὴν μεταγάστευσι, τὸ ιεραποστολικὸ ἔργο συνε-χίστηκε στὴ Μαντζουρία καὶ στὴν Κίνα ἀπὸ τὸν Μη-τροπολίτη Μελέτιο Ζαμπορόφσκι μὲ σχετικὴ ἐπιτυχία. ‘Αλλὰ ἡ ἐπικράτησις τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν Κίνα ξ-θεσε ἀνεπανόρθωτο τέρμα στὴ ρωσικὴ ιεραποστολὴ στὴν ‘Απω-Ανατολή.

Σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Κίνας, ποὺ διοικεῖται ἀπὸ δυὸ θιαγενεῖς ἐπίσκοπους, είναι μιὰ αὐτόνομος Ἐκκλη-σία, ποὺ ἔχειται δικαιωματικὰ ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας. Οἱ τελευταῖοι ρώσοι ιεραπόστολοι ἀγε-λήθησαν στὴ Ρωσία (U.R.S.S) στὰ 1950.

‘Η Ἐκκλησία τῆς Ἰαπωνίας είναι ἐπίσης αὐτό-νομος. Σὲ λίγα χρόνια θὰ διοικεῖται ἀπὸ ἕναν Ἰαπω-να ἐπίσκοπο. Μιὰ μικρὴ ὁρθοδόξης κοινότης ἀνέζησε τελευταῖα στὴν Κορέα. ‘Αρχηγὸς αὐτῆς τῆς κοινότητος είναι ἔνας κορεάτης λερέν.

Στὴν πραγματικότητα δὲν ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἔχει πιὰ ὠργανωμένη δρθοδόξο ιεραποστολὴ. ‘Αλλὰ τε-λευταῖα ἀρχισε νὰ ἀναφαίνεται μιὰ ἀφύπνισις τῆς ιε-ραποστολικῆς συνειδήσεως στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλά-δος, τὴν μόνη ἀριθμητικῶς σημαντικὴν δρθοδόξον Ἐκ-κλησία ἐντεῦθεν τοῦ Σιδηρού Παραπετάματος. ‘Ἐνα παράδεισο γεγονός ἔκαμε νὰ ξυπνήσῃ στὶς συνειδήσεις τῶν Ἑλλήνων ἡ ἐπείγουσα ἀνάγκη μιᾶς ιεραποστολι-κῆς δραστηριότητος: ‘Ο ἐντελῶς πηγαίος σχηματισμός, χωρὶς τὴ βοήθεια κανενὸς ιεραποστόλου, μιᾶς θιαγενοῦς δρθοδόξου Ἐκκλησίας, στὰ βάθη τῆς Ἀφρικῆς, στὴν Οὐγκάντα. ‘Η Ἐκκλησία αὐτὴ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ πρώην προτεστάντας, καὶ ἔχει σήμερα σχεδὸν 20.000 πι-στούς. Τελευταῖοις πληροφορηθῆκαμε δτὶ δι πρωθυπουργὸς τῆς Γκάνα, δόκτωρ N. Kchrumia, θέλησε νὰ δώσῃ στὸν υἱὸ του τὸ δρθοδόξο βάπτισμα. Σχεδὸν παντοῦ προσφέρε-ται στὴν δρθοδόξο Ἐκκλησία ἔνα εὑρὸ πεδίον ιεραπο-στολῆς. Βχθεὶς ριζώμενες στὴν παράδοσι, λιγώτερο «Εὐ-ρωπαῖκες» ἀπὸ τὶς καθολικὲς καὶ προτεσταντικὲς Ἐκ-κλησίες, ἀπαλλαγμένες ἀπὸ κάθε δεσμὸ μὲ τὶς παλαιὲς ἀποικιακὲς δυνάμεις, οἱ Ἐκκλησίες Ἑλλάδος καὶ Ἀν-τιοχείας ἐπρεπε νὰ είναι σύμμερα σὲ θέσι νὰ ξαναπά-ρουν στὰ χέρια τους τὴ δᾶδα τῆς ιεραποστολῆς, ποὺ ἀ-φησε ἡ ρωσικὴ Ἐκκλησία. ‘Αλλὰ γιὰ νὰ πραγματο-ποιήσουν τὴν προσπάθεια αὐτὴ ποὺ τοὺς περιμένει οἱ νέοι ιεραπόστολοι ‘Ἐλληνες, Ἀμερικανοὶ Ἡ’Αραβεῖς, πρέ-να ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ τὰ πλούσια διδάγματα πείρας, ποὺ δίνεις ἡ ιστορία τῶν ρωσικῶν ιεραποστολῶν, καὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ δ.τι καλύτερο ἔχουν νὰ παρουσιάσουν: διλο-κληρωτικὴ προσέγγισις στὸν αὐτόχθονας πολιτισμοὺς ἀκόμη καὶ τοὺς πιὸ διποτυπώδεις καὶ χαμηλούς, ἐνσάρ-κωσις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ στὴν γλώσσα καὶ τὰ ἔθιμα τῆς χώρας, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς «κενώσεως» τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μαρτυρία πίστεως διὰ τοῦ λόγου (σχολεία) τῆς προσευχῆς (μοναστήρια) τοῦ κάλλους (Θ. Λειτουργία) καὶ τοῦ παραδείγματος ἐν ἀπλότητι καὶ πιωχείᾳ εύαγγελικῆ.

N. STRUVE

‘Υφηγητής τῆς Ρωσικῆς Φιλολογίας
εἰς τὴν Σούβλων

'Η έν Βιέννη έβδομας

μελέτης ἐπὶ τῆς

Καθολικής Ιεραποστολής

22 - 26 Μαΐου 1961

Οιχυρισμός τοῦ Δρ. τῆς Σινολογίας καὶ ιεραποστόλου π. Βερνάρδου Willeke κατὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ εἰς τὸν 'Έβδομάδα Μελέτης ἐπὶ τῆς Καθολ. Ιεραποστολής ἐν Βιέννη, ὃν κατὰ τὴν σημειώνην ἐποχὴν ἡ Καθολικὴ 'Εκκλησία ἔχει ὑπερβάλει εἰς ιεραποστολικὴν δραστηριότητα καὶ ἀποτελέσματα πᾶσαν ἀλλην περιόδου τῆς Ιστορίας τῆς 'Εκκλησίας, δὲν ἀποτελεῖ σχῆμα λόγου. Οἱ ἀκόλουθοι ἐπίσημοι ἀριθμοὶ εἰναι ἵστανται καταδεικνύειν τὴν ἀλληθευταν τοῦ Ισχυρισμοῦ τοῦ: 'Ἐν 'Ασίᾳ κατὰ τὸ 1883 ὑπῆρχον 9.000.000 Καθολικοὶ κατὰ τὸν ἀπογραφὴν τοῦ 1956 ὁ ἀριθμὸς ἀνήλθεν εἰς 32.000.000, αὐξησία 256%. 'Ἐν 'Οκεανίᾳ τὸ 1883 622.000, τὸ 1956 3.000.000, αὐξησίας 382%. 'Ἐν 'Αφρικῇ τὸ 1912 2.100.000, τὸ 1957 21.700.000, αὐξησίας 932%.

Τὰ σημειωθέντα αὐτὰ ἀποτελέσματα εἰναι καρπὸς ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς ἐσωτερι-

μονευθέντων 'Ινστιτούτων καὶ τὸ 'Ιεραποστολικὸν 'Ινστιτοῦτον τῶν Παπικῶν 'Ιεραποστολικῶν 'Ἐργων τῆς Βιέννης, ὡς καὶ τὸ 'Αφρικανοσιατικὸν 'Ινστιτοῦτον τῆς Ιδίας πόλεως. Οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὴν 'Έβδομάδα αὐτὴν ἀνήρχοντο περίπου εἰς 300, ἐκ τῶν ὅποιων τὸ μέγιστον μέρος ἀπετέλεσαν λερεῖς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον Καθ. Μοναχαὶ καὶ 15-20 λαϊκοί. 'Εκ τοῦ ἐπιβλητικοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ τῶν λαβόντων μέρος, ἐν σχετικῷ μικρῷ τῷ μέγιστῳ μέρει τούς καὶ πάστορες (κυρίως Προτεστανταῖ) ἔγαγονται σὲ 23 χρόνες. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε καθημερινὴν Βιβλικὴν μελέτην, ὁμιλίες καὶ συζητήσεις, καθὼς καὶ προσευχὴν.

Τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν ἦσαν: «Τὸ Ισλάμ ὡς σύγχρονος ζῶσα θρησκευτικὴ πίστις», «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ θρησκείαι τῶν ἀνθρώπων», «Τρόποι ἐπαφῆς μὲ τὸν σύγχρονον Ἰνδονησμόν», «Ἡ Ιεραποστολὴ τῆς 'Εκκλησίας εἰς τὴν Κινεζικὴν κοινωνίαν», «Χριστιανὴ Ιεραποστολὴ καὶ εὐθύνη εἰς τὴν σύγχρονον Βουδιστικὴν Κευλάνην», «Ιεραποστολικὴ εὐθύνη στὴν Κορέα», «Τὸ πρόβλημα τοῦ εναγγελισμοῦ καὶ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς στὴν σύγχρονο χριστιανούσην».

Μερικά ἐπὶ τῶν ἀναπτυχθέντων θεμάτων: «Ἡ Ιεραποστολικὴ κατεύθυνσις μὴ ιεραποστολικοῦ κλήρου», «Ιεραποστολικὴ καὶ Λειτουργία», «Οἱ ἔργανοι ὑπὲρ τῆς Ιεραποστολῆς», «Τὰ κοινωνικά καθήκοντα τῶν Χριστιανῶν ἔναντι τῶν

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΝ ΚΙΝΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

κῆς ἀναγεννήσεως τῆς Καθ. 'Εκκλησίας κατὰ τὴν τελευταῖαν ἑκατονταετοῦρδα, ἀφ' ἐτέρου δὲ τῆς καταβληθείσης ἐκ μέρους τῆς ἐντόνου προσπαθείας εἰς τὸν τομέα τῆς Ιεραποστολῆς.

Μία μικρὰ ἐκδήλωσις τῆς πολυμεροῦς καὶ πολυπλέοντος αὐτῆς προσπαθείας εἰναι ἡ ἀνά διετίαν ὁργάνωσις ὑπὸ τοῦ Διεθνούτου 'Ινστιτούτου Ιεραποστολικῶν 'Ἐρευνῶν καὶ τοῦ 'Ινστιτούτου Ιεραποστολικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μόνστρου ἐβδομάδων μελέτης τῶν προβλημάτων τῆς Καθ. Ιεραποστολῆς. Οἱ μετέχοντες εἰς τὰς τὸν 'Έβδομάδας αὐτὰς προσέρχονται κατὰ μέριστον μέρος ἐκ τῶν γεωμανοφῶν χωρῶν Δυτ., Γερμανίας, Αὐστρίας, 'Ελλεβετίας καὶ ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν ἐπιστήμην τῆς Ιεραποστολῆς. Σκοποὶ τῶν συναντήσεων αὐτῶν εἰναι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἀνανέωσις τῆς ἐπαφῆς τῶν ἀσχολούμενων μὲ τὰ θεοφυτικὰ προβλήματα τῆς Ιεραποστολῆς καὶ ἡ προβολὴ καὶ γνωριμία τῶν νεων ἐπιστημώνων, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἀνταλλαγὴ γνωμῶν καὶ ἀπόφεων ἐπὶ τῶν τρεχόντων Ιεραποστολικῶν προβλημάτων.

Ἡ τελευταία 'Έβδομάς συνεκροτήθη εἰς Βιέννην ἀπὸ τὰς 22 μεχρι 26 Μαΐου ἐ.ξ. καὶ ἡ σχολικὴ μὲ τὸ θέμα τῶν σχέσεων τῆς Ποιμαντικῆς εἰς τὰς χρονικὰς καὶ τῆς ἔξωτος. Ιεραποστολῆς. Εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῆς 'Έβδομάδος αὐτῆς συνέδραμον ἐκτός τῶν ἀνωτέρων μνη-

ύποαναναπτύκτων χωρῶν», «Ο Σοσιαλισμὸς καὶ διαρροής εἰς τὰς χώρας τῆς 'Ιεραποστολῆς», «Ο δυτικὸς τρόπος ποιμαντικῆς ἐξ ἐπόψεως αἰσιατικῆς καὶ ἀφρικανικῆς», «Η συνεργασία Λαϊκῶν εἰς τὴν 'Ιεραποστολήν», «Τὸ μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ Ιεραποστολή».

Ο τρόπος τῆς ἐργασίας ήτο ἀπλοῦς. Μεθ' ἑκάστην ὁμιλίαν ἡ εἰσήγησην ἐπηκούλουθει συζήτησης ἐνώπιον ὀλοκλήρου τοῦ ἀκροατηρίου, χωρὶς τοῦτο νὰ διαιρεῖται εἰς ὄμαδας. Ο τρόπος οὗτος, καθὼς καὶ τὸ περιῳδισμένον τοῦ χρόνου δὲν ἐπέτρεψαν νὰ συζητηθοῦν ἐπαρχῶς τὰ ἀνακινηθέντα προβλήματα, πρᾶγμα τὸ οποῖον ἀπέτελε τὸ κύριον μειονέκτημα τοῦ συνεδρίου.

Ἐκτενεστέρα ἀνάλυσις τῶν ἀναπτυχθέντων θεμάτων καὶ τῶν διαμειρισμῶν συζητήσεων θά ἀπέτελε χῶρον, ὁ δποὺος δὲν μάς παρέχεται. Οι ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ ἀποκτήσουν τὸν προσεχῶς ἐκδοθησόμενον τόμον ἐπὶ τῶν περιγραμμῶν τῆς Ιεραποστολικῆς 'Έβδομάδος ἀποτελέσματος εἰς ἐν τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων 'Ινστιτούτων.

Ἡ Ιεραποστολικὴ 'Έβδομάς ἔκλεισε μὲ τὴν πανηγυρικὴν τέλεσιν τῆς θ. Λειτουργίας εἰς τὴν 'Εκκλησίαν τῶν Λαζαριστῶν Μοναχῶν χοροστατήσαντος τοῦ 'Επισκόπου Σαλτοβύργου.

B. H.

Θρησκεία καὶ

Χριστιανικὴ Πίστις

Σ τὸ θέμα αὐτὸν ἡταν ἀφιερωμένη μιὰ σειρὰ ὁμιλιῶν, ποὺ ἔγινε στὸ Οἰκονομικό 'Ινστιτοῦτο τοῦ Bossey ἀπὸ 1-15 'Ιουνίου, εἰδικά γιὰ 'Ιεραποστόλους καὶ Πάπαρος. 'Ελασθμὸς μέρος 63 ιεραπόστολοι καὶ πάστορες (κυρίως Προτεστανταῖ) ἔγαγονται σὲ 23 χρόνες. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε καθημερινὴν Βιβλικὴν μελέτην, ὁμιλίες καὶ συζητήσεις, καθὼς καὶ προσευχὴν.

Τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν ἦσαν: «Τὸ Ισλάμ ὡς σύγχρονος ζῶσα θρησκευτικὴ πίστις», «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ θρησκείαι τῶν ἀνθρώπων», «Τρόποι ἐπαφῆς μὲ τὸν σύγχρονον Ἰνδονησμόν», «Ἡ Ιεραποστολὴ τῆς 'Εκκλησίας εἰς τὴν Κινεζικὴν κοινωνίαν», «Χριστιανὴ Ιεραποστολὴ καὶ εὐθύνη εἰς τὴν σύγχρονον Βουδιστικὴν Κευλάνην», «Ιεραποστολικὴ εὐθύνη στὴν Κορέα», «Τὸ πρόβλημα τοῦ εναγγελισμοῦ καὶ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς στὴν σύγχρονο χριστιανούσην». Αξιόλογες ἀπόφεις ἀναπτυχθεσαν ὑφ' ὅλων τῶν ὁμιλητῶν διὰ τὸν τρόπον ἐπαφῆς καὶ ἐπικοινωνίας τῶν Χριστιανῶν ιεραποστόλων μετά τῶν μῆνας κοινωνικῶν λαῶν. Κυρίως ἐτονίσθη ἡ ἀνάγκη ἀγάπης καὶ συμπαθείας πρὸς τοὺς

μῆν Χριστιανούς, (ὅ ιεραπόστολος ὡς καὶ διαμαρτυρητής), δὲ συμμειούσδε τῆς ζωῆς καὶ τῆς σκέψεως, τῶν ηθῶν καὶ θετικῶν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν (κατὰ τὸ παραδείγμα τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Κυρίου), η ίδιαζουσα σημασία τῆς Ορθοδόξου Θεολογίας καὶ Λειτουργίας διὰ τοὺς λαοὺς τῆς 'Ασίας καὶ 'Αφρικῆς κλπ. 'Ελέχθη ἀκόμη διὰ σήμερον διὰ Χριστιανούσδε δὲν ἀντιμετωπίζεται μόνον τὸ πρόβλημα τοῦ ἐχριστιανισμοῦ τῶν μῆν Χριστιανικῶν λαῶν (κυρίως ιεραποστολῆς), ἀλλὰ καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ τῶν 'χριστιανικῶν' λεγομένων κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς 'Αμερικῆς. Ὁλόκληρος η ἀνθρωπότητας εἶναι ἐπειδὸν ιεραποστόλων καὶ τῆς εναγγελισμοῦ.

Μεταξὺ τῶν μετεχόντων εἰς τὸ Course Ιεραποστόλων τοῦ Χριστοῦ καὶ μερικοῖς μὲ πολυτελῆ ἐργασίαν εἰς ιεραποστολικὰς χώρας. Ιδιαίτεραν ἐντύπωσιν ἐπορεύησαν στα slides ἐνὸς ιεραποστόλου τῆς Ν. Γούνιέας, ὁ δποὺος ἐργάσθηκε ἐπὶ 24 χρόνια μεταξὺ τῶν Παπούα, τῆς πολωτόγονης Ισιων ἀνθρωποτήτης φυλῆς.

Εἰς τὸ τέλος τῆς σειρᾶς τῶν ὁμιλιῶν ἔξεφρασθη ἡ ίδιατερά ικανοποίησις γιὰ τὴν Βιβλικὴ μελέτη, τὴν ὅποιαν διηγήθη διδόντος δὲν ἀντιρρόστους, καθὼς καὶ ἡ ἀπιθυμία, εἰς μελλοντικὴν συνάντησιν, νὰ ἀκουσθοῦν περισσότερα διὰ τὸ θέμα τῆς φύσεως τῆς 'Εκκλησίας.

E. ΣΤΥΛΙΟΣ

Η ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΑΣΙΑΝ

(ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ)

Ειναι γνωστὸν ὅτι δὲ Χριστιανισμός, ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ἀπλώθηκε σὲ δῆλη τὴν ἔκτασι τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους καὶ συνεπῶς σὲ δῆλη τὴν πρόσω "Ασία. Εἰς τοὺς περιστοτέρους δύμας παραμένοντας ἄγνωστες οἱ σελίδες τῆς ἐποιοίας, ποὺ ἀκολούθησαν στοὺς ἀμετώπους αἰῶνας, γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ Χριστιανισμοῦ στὰ ἀχανῆ ψύξεις τῆς Κεντρικῆς Ασίας καὶ καὶ τὶς πεδιάδες τῆς "Απωλεῖας. Μιὰ σύντομη μελέτη ἐπ' αὐτῷ τοῦ θέματος είναι ἀπαραίτητη, γιὰ νὰ γίνῃ πιὸ ἀντιληπτὴ ἡ ἵεραποστολική φλόγα ἥ δοπιὰ ἐπυρπολοῦσσε τὶς Ἐκκλησίες τῆς Ανατολῆς καὶ τὶς ὁδήγησε στὶς πιὸ τολμηρὲς καὶ δύσκολες διεισδύσεις.

Α'. ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ

"Ο Γάλλος ίστορικὸς 'Αλφρέδος Rambaud σημειώνει: «Ο ἀριθμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν αἱ δοποῖαι εὑρίσκοντο τὸν βον αἰῶνα εἰς τοὺς βαρβάρους, ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου μέχρι τῆς Κασπίας Θαλάσσης, ἣ το σχεδὸν ἀτελείωτος. Οἱ Χριστιανοὶ ἐπληθύνοντο ἀπὸ ἡμέρας εἰς τὰ παραλία καὶ τὰς νήσους τῶν Ἰνδῶν. Ἀργότερον οἱ Βυζαντινοὶ ἱεραπόστολοι ἐπορχώρησαν ἀφρόβως εἰς τοὺς Τατάρους καὶ ἔξημέρωσαν τοὺς αἰμοχαρεῖς ἐκείνους πολεμιστάς. Εἰσῆλθον μάλιστα εἰς τὴν Ἰνδικήν, εἰς τὴν Κίναν καὶ δὲ Χριστιανικὴ Θρησκεία ἐξηπλώθη ἀπὸ τῆς Ιερουσαλήμ μέχρι τῆς Κίνας».¹

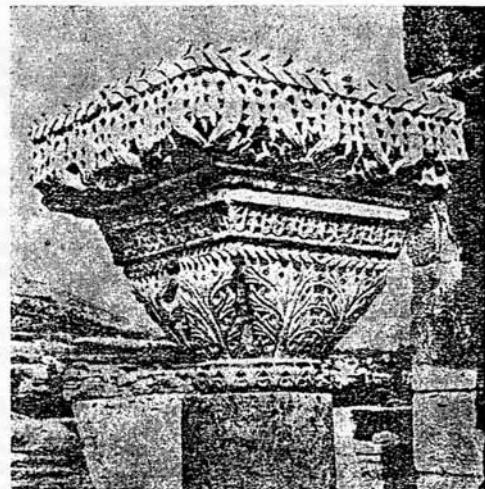
"Ισως φανῇ σὲ μερικοὺς ὑπερβολικὴ διαβεβαιώσις αὐτὴ τοῦ Rambaud. Καὶ δῆμος είναι μόνον μία ἀμυδρὰ εἰκόνα τῆς πραγματικότητος.

"Ἀπὸ πολὺ ἐνώπιοις ἔχουμε πληροφορίες διτι ὑπῆρχαν Χριστιανοὶ στὴν κώδα τῆς Βακτριανῆς.² (Β. Ἀφγανιστάν—Νότιον Ρωσικὸν Τουρκεστάν.) Οἱ ἐμπορικὲς σχέσεις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας μὲ τὶς Ἰνδίες καὶ τὴν Κίναν είχαν σάν ἀποτέλεσμα τὴν διάδοσι τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀν μὴ τί ἄλλο, κατὰ μῆκος αὐτῶν τῶν συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν.³ "Οταν

1. Ίδε E. Φωτιάδου, «Ἡ ἐνότης τῶν Ἑλλήνων», 'Αθῆναι, 1950, σελ. 229.

2. Ίδε Εύσεβίου, «Ἐναγγειλικὴ προπαρασκευή», IV, X, Migne, E. P. Τόμος XXI στ. 376. Τὸ 478 δὲ Πέρσης αὐτοκράτωρ Kawad βρήκε Χριστιανοὺς μεταξὺ τῶν Ούννων τῆς Βακτρίας καὶ τῶν Τούρκων ποὺ ἤσαν ἐγκατεστημένοι στὶς δυχθεῖς τοῦ Ωζου (Καθηγητοῦ John Foster, *The Triumphs and failures of the Church of the East*, ἐν «The student world», Geneva, 1960, N° 1-2, σελ. 52). Πληροφορίες ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ βον αἰῶνος ἀναφέρουν διτι μεταξὺ τῶν Τούρκων ὑπῆρχαν Βυζαντινοὶ αἰχμάλωτοι καὶ διτι σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν ἀγγέλου τὸν Νεοτορμάνος ἐπίσκοπος ἐστάλη γιὰ νὰ βαπτίσῃ πολλοὺς ἄπ' αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς διδάξῃ τὴν τέχνη τῆς γραφῆς. (Mingana, *The Early Spread of Christianity in India*, Manchester University Press, 1926, σ. 9).

3. Γιὰ τὶς ἐμπορικὲς σχέσεις τοῦ Βυζαντίου ίδε Charles



ἔκλεισαν γιὰ τοὺς Βυζαντινοὺς ἐμπόρους οἱ παλαιοὶ δρόμοι διὰ μέσου τῶν κοιλάδων καὶ ὑψηπέδων τῆς Κεντρικῆς Ασίας λόγῳ τῶν συνεχῶν συγκρούσεων μὲ τὸν περσικὸ κόσμο, οἱ Βυζαντινοὶ ὑποχρεώθηκαν νὰ διατηρήσουν τὸν σύνδεσμό τους μὲ τὴν Ἀπωλεῖαν.⁴ Απὸ Ανατολὴ μὲ ἐπικινδυνες λοξοδρομήσεις. Γιὰ ν' ἀποφύγουν τὸ περσικὸ ἔδαφος δὲν ἀπέμενε παρὰ δὲ θαλασσία δῦδος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς θαλάσσης τοῦ Ὄμαν καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὡκεανοῦ δὲ διὰ ἔρδας μέσω Μαύρης θαλάσσης, Τραπεζοῦντος, κοιλάδος τοῦ Κύρου, Κασπίας θαλάσσης, κοιλάδος τοῦ Ὡζου καὶ μέσω Σαμαρκάνδης εἰς Τουρκεστάν.

Γιὰ νὰ ἔξασφαίσουν τὸν ἔλεγχο αὐτῶν τῶν δῦδων, ήταν ἀπαραίτητο νὰ συμπεριληφθοῦν στὴ σφαῖρα τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Βυζαντίου πλῆθος ἀπὸ λαοὺς καὶ μικρότερες φυλές. Γι' αὐτὸ βλέπουμε ἔνα γενικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμὸ τῶν λαῶν, ποὺ κατοικοῦσαν βροείσως τῆς περιοχῆς Αὐτοκρατορίας, μεταξὺ Εδεσσίνου καὶ Κασπίας, στὴν κοιλάδα τοῦ Ωζου καὶ τοῦ δροπεδίου τοῦ Ταρίμ.

"Ήδη οἱ Ἰβηρες (Γεωργιανοί), δύως μᾶς πληροφορεῖ δὲ ίστορικὸς Θεοδώρητος, είχαν προσελκυσθῆ στὸν Χριστιανισμὸ ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου.⁵ Ἐπίσης καὶ οἱ Ἀρμενίοι.⁶ Τὸν βον αἰῶνα, ἐπὶ Ιουστίνου

Worth, *Trades Routs and Commerce of the Roman Empire*, Cambridge, 1924, σελ. 76 κ.εξ. Σύμφωνα μὲ πληροφορίες τοῦ Κοσμά τοῦ Ἰνδικοπλεύστου ὑπῆρχαν Χριστιανοὶ στὴν Κεύλανη (Καθηγητοῦ Δ. Ζακνιθιοῦ, *Activité apostolique et politique étrangère à Byzance*, ἐν «La Revue du Caire», 9ον ἔτος, ἀρ. 92, Ἰούλ. 1946).

4. Δ. Ζακνιθιοῦ ἐνθ. ἀν. σ. 188.

5. Τοὺς Ἰβηρες, δύως γράφει δὲ Θεοδώρητος, «ἔξενάγησε πρὸς τὴν ἀλήθειαν» μία αἰχμάλωτος γυναικά. Αὐτὴ δεῖθενεύεις, ἔκαμε δὲ καὶ σχέδιον ἔνος γαοῦ. Οἱ Ἰβηρες πιστεύουν στὸν Χριστὸ καὶ ζητοῦν ἱερεῖς. Ή αἰχμάλωτος Χριστιανὸς τοὺς παραπέμπει εἰς τὸ τόπο βασιλεύοντα Κωνσταντίνον, δὲ δοποῖς ἐστείλεις ὡς ἐπίσκοπον ἔνα ἐνάρετον κήρυκα τῆς θεογνοσίας. (Ίδε περιόδικὸν «ΖΩΗ», τόμος 1954, σελ. 50. Ίδε καὶ N. Ελληνομήματα, τόμος 17, σελ. 36, Διηγῆσις περὶ τῶν Ἰβηρῶν, πῶς ἤλθον εἰς θεογνωσίαν).

6. Η παράδοσις ἀναφέρει διτι ὁ Χριστιανισμὸς εἰσέδυσε στὴν Ἀρμενία ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους, ἀλλὰ οὐσιαστιῶς ἐπεκράτησε κατόπιν τῆς δράσεως τοῦ Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ (†332), δὲ δοποῖς κατώρθωσε νὰ ἔλκυσῃ στὴν πί-

Α' (522), δι βασιλεὺς τῶν Λαζῶν Τζάθιος ἡλθε ἀπὸ τὸν ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ Εὐξέίνου Πόντου στὴν Κωνσταντινούπολι, εἰδὲ τὴν ἄνθησι τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐξῆτησε νὰ βαπτισθῇ. "Οταν ἐπέστρεψε, ἡ νέα θρησκεία διεδόθη ταχύτατα.⁶

Λίγῳ ἀργότερα, ἐπὶ Ιουστινιανοῦ, ἔβεριστιανούσθησαν οἱ Ἀβασοὶ (νοτιώτερον Λαζικῆς).⁷ Ὁπας γράφει δι Εὐάγχιος δι Σχολαστικοῦ, «Ιουστινιανὸς ἱερὸν τῆς Θεοτόκου ἐν Ἀβασοῖς οἰκοδομησάμενος, λερέας αὐτῆς κατεστήσατο, ὅθεν εἰς τὸ ἀκριβέστερον τὰ τῶν Χριστιανῶν ἔξεμαθον δόγματα». ⁸ Ἐν συνεχείᾳ δι Χριστιανούσδες ἐπειετάθη στὸ ἔσωτερικὸν τοῦ Καυκάσου καὶ σὲ διάφορα οὖννικά φύλα.⁹

Ἡ ἐπαφὴ αὐτῶν τῶν φυλῶν μὲν λαοὺς ποὺ κατοικοῦσαν στὴν Μογγολία, Κίνα καὶ Τουρκεστάν ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος, καθὼς καὶ ὃ ἐμπορικὲς συναλλαγὲς τῶν Βυζαντινῶν, ἔβιονθησαν στὴν ἐμφάνισι χριστιανικῶν ἑστιῶν σὲ διάφορα σημεῖα τῆς Κεντρικῆς Ασίας. Οἱ χριστιανικὲς κοινότητες τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ταρίμ, γιὰ τὶς διοίες ἔχουμε πληροφορίες τόσο ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Τουρφάν, δοσο καὶ ἀπὸ τὴν πολεμικὴν Ἰστορία στὰ μέρη αὐτὰ κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα, ὥφειλαν χωρὶς ἀμφιβολία τὶς ὤλες τους σὲ λεραποστόλους ποὺ είχαν ἀκολουθήσει τοὺς ἐμπόρους καὶ τὰ καραβάνια τῆς μετάξης στοὺς δύο δόρους, τὸν βορειότερο καὶ τὸν νοτιώτερο.¹⁰ Στὸν 13ον αἰῶνα Χριστιανοὶ Ἀλανοὶ προερχόμενοι ἐκ τοῦ Καυκάσου ἀποτελοῦν μέρος τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ποὺ ἐστήριζαν τὴν Μογγολικὴν κυ-

στὶ τὸν ἡγεμόνα Τιριδάτην, ἐκήρυξε εἰς δὴ τὴν Ἀρμενία, καὶ διωγάνων τὴν ἀρμενικὴν Ἐκκλησία. (Petit, Ἀρμενίε, ἐν Dictionnaire de Théologie Catholique, Paris, τομ. I).¹¹ Οἱ Εὐάγχιος δι Σχολαστικοῦ ἀναφέρει δι τὸ προσεχώρησαν ἐπὶ Ιουστινοῦ πολλοὶ ἀπὸ τὴν Περσίανειν: «Ως οἱ λεγόμενοι Ἀρμενοί Πέρσαι τοῖς Χριστιανοῖς προσεχώρησαν. Διόπειρος ὁ πρὸς Πέρσας ἀνερρέπει πλεομένος (Ἐπάγγειον Σχολαστικοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἰστορία, τομ. δος, κεφ. Z. Migne E. P. τομ. 86, σ. 2805).

6. Προκόπιον, Περιστοι Πόλεμοι, II, 15, 27, 22. Ἀπὸ τὸ 680 ἀναφαίνονται δύο ἐπίσκοποι Λαζικῆς, ὁ Πέτρος Θεόδωρος καὶ ὁ Φάσιδος Ἰωάννης, οἱ οποίοι είλανται μέρος καὶ εἰς τὴν ΣΤ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. «Εως τὸν 13ον αἰῶνα ἡ Λαζικὴ ἀποτελοῦσε ἰδιαίτεραν Μητρόπολιν. Μετά ὑπῆρχη εἰς τὴν Μητρόπολιν Τουαρεζούντος, ὁ δὲ Τραπεζούντος διατηροῦσε μέρος ἐσχάτων τὸν τίτλον «ὑπέρτιμος καὶ ἔπαρχος πάσος Λαζικῆς».

7. Εὐαγγείου Σχολαστικοῦ, ἐνθ' ἀν. σ. 2740.

8. Προκόπιον, Περὶ κτισμάτων, III, 6. Ἐπὶ Ἀλεξίου Κομηνοῦ, ἡ Μητρόπολις τῆς Ἀλανίας ἡ νωπὴ μὲ τὴν Ἐπισκοπὴν Σωτηριουστόλεος, στὰ σύνορα Ἀβασίας καὶ Ἀλανίας, μὲ τὸν τίτλο Μελιτηνῆ. Οἱ τίτλοι τοῦ Μητροπολίτου Μελιτηνῆς ἀναφέρεται μέχρι τὸν 1590.

9. E. Tisserant, L'Église Nestoriennne, ἐν Dictionnaire de Théologie Catholique, Paris 1931. Tome VI, στ. 209. Μέσος στὰ ἐρείπια τῆς Τουρφάν εὑρέθησαν, δίπλα στὸ ἀποσπάσμα τῆς λειτουργικῆς γλώσσης τῆς Νεστοριανικῆς Ἐκκλησίας (Συριακά), ἀλλὰ λείψανα χριστιανικῶν χειρογράφων εἰς Σογδανήν καὶ Τουρκικήν (E. Sachau, Litteratur Bruchstücke aus Chinesisch-Turkistan, ἐν Sitzungsberichte der KGL Preussen Akademie der Wissenschaft, 1905, σελ. 964-973). Στὰ μέσα τοῦ 12ον αἰῶνος, πρὸς νότον τῆς Τάκλα Μαχάν, οἱ Σηῆται συνεκρύθησαν στὴν προέλασι τους μὲ φυλές, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον χριστιανικές, διοικούμενες ἀπὸ ἕνα Χριστιανὸν κυβερνήτη τῆς Ἀξοῦ, ὑποτελή ὅτι ἔνα Χριστιανὸν πρύκτικα, τὸν Νουντούμον Χάρον. Στὴν ἀρχὴ τοῦ 8ου αἰῶνος ἀναφέρεται δι τὸ πρύκτικό τοῦ Κασγκάρ ἡ ταν Χριστιανὸς μὲ τὸ ἐλληνικὸν δνομα Σεργιανός (E. Tisserant, ἐνθ' ἀν.).

οιαρχία στὴν Κίνα.¹² Χαρακτηριστικὸ τῆς ἐπαφῆς αὐτῆς τῶν Βυζαντινῶν μὲ τὰ μογγολικὰ φύλα είναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ Βυζαντινὴ πριγκίπισσα Μαρία Παλαιολογίνα ἐννυμφεύθη τὸν Μογγόλο πρίγκιπα Ἀβακᾶ φέρνοντας μαζί της τὸν χριστιανικὸ πολιτισμό.¹³

"Ἄλλοτε Χριστιανοὶ ἔμποροι, ἄλλοτε πριγκίπισσες, ἄλλοτε αἰχμαλώτοι¹⁴ ἄλλοτε ἡ μετανάστευσις πληθυσμῶν, ἔξι ἀφορμῆς τοῦ αἱ τοῦ β λόγου, ἔφεραν τὸ Εὐαγγέλιον διὰ μέσου τῆς "Άνω Ασίας στὴν Μογγολία καὶ στὴν Κίνα, ἡδη ἀπὸ τὶς πρῶτες ἑκατοντατηρίδες τοῦ Μεσαίωνος.

* * *

Περισσότερο δῆμος ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς συνετέλεσαν στὴ διάδοσι τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Ασία οἱ Χριστιανοὶ τῆς Συρίας καὶ Περσίας. Ἀπὸ πολὺ ἐνωπός ή «Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς», δπως ἐλέγοντο οἱ συρόφωνοι Χριστιανοὶ, μὲ τὸν ἀκτινοβολία τῶν δύο μεγάλων θεολογικῶν κέντρων, Ἐδέσσης καὶ Νισιβεως, παρὰ τοὺς συνεχεῖς διωγμούς,¹⁵ εἶχε προωθήσει τὸ μήνυμα τὸ χριστιανικὸ ἔως τὸ Τουρκεστάν καὶ τὸ Αφγανιστάν. Ἡδη τὸ 334 ἡ Μέροη (Μερν, N. Τουρκεστάν) ἔχει ἐπίσκοπο. Τὸν δον καὶ δον αἰῶνα είναι ἀκόμη ἔδρα ἐπίσκοπης καὶ ἀπὸ τὸν δον ἡ 7ον ἔως τὸν 11ον ἔδρα Μητροπόλεως.¹⁶

Στὰ 424 ἀναφέρονται ἐπίσης ὡς ἔδραι Μητροπόλεων ἡ Ρέη, (Ray) Νιζαπούρ, (Nishapur B. A. Ἰράν), Χέρατ (Herat, Ἀφγανιστάν)¹⁷. Μετὰ τὴν διάσπασι ποὺ ἔγινε στὴν Συριακὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν νεστοριανικὴν καὶ μονοφυσιτικὴν αἵρεσι, οἱ παραμείναντες πιστοὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων Ἐφέσου (431) καὶ Χαλκηδόνος (451), οἱ Μελχῖται, δπως ὡνομάσθηκαν λόγῳ τῆς σχέσεως τους μὲ τὸ Βυζάντιο, συνέχισαν τὴν λεραποστολικὴν τους δρᾶσι εἰς δὴ τὴν Ασία.¹⁸ Εἰς αὐτὸν προφανῶς συνετέλεσαν καὶ οἱ διωγμοὶ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Νεστοριανῶν. "Είσι τοὺς βρίσκουμε ἀργότερα στὴν Τασκένδη (Tashkend) στὴ Σαμαρακάνδη (Samarkand) στὸ σημερινὸν ωστικὸ Τουρκεστάν, στὰ τουρκικά

10. K. S. Latourette, A history of the expansion of Christianity, Tome 2, «The Thousand Years of Uncertainty», London 1938, σελ. 266.

11. Βυζαντινοὶ λεραποστολαί, Περιοδικὸν «ΖΩΗ», Αθῆναι, 1954, 163.

12. Ο Φραγκισκανὸς Γουλιέλμος Ρυμπρούχ, ἀπεσταλμένος τοῦ Λουδοβίκου, ἀναφέρει (1254) δι τὸ συνήτησε στὸ Καραχούρον (Μογγολία) Χριστιανοὺς ἔξοριστους ἡ αἰχμαλώτους ἀπὸ τὴν Δύσι καὶ ἄλλους Ορθοδόξους — Γεωγραφικόν, Ἀρμενίων, Ρώσους — εἰς τὸ πλήρη θρησκευτικὴ ἐγκατάλεψι, διότι οἱ Νεστοριανοὶ τῆς Μογγολίας, τοὺς ὅποιους ὁ Ρυμπρούχ οἰκεῖται γιὰ τὴν ἀγούνα καὶ τὴν ρωτὴ τους στὸ πιοτο, τοὺς ἡονοῦντο τὴν εἰσόδου στὸν ναούς, ἐὰν δὲν ἔβαπτίζοντο καὶ πάλιν (Καθηγ. G. Richard, Les Missions chez les Mongols aux XIII et XIV siècles, ἐν Histoire Universelle des Missions Catholiques, Paris, Τόμος 1ος, σελ. 180).

13. Οἱ Πέρσαι ἡγεμόνες ἀντιταθοῦσαν καὶ ὑπεβλεπαν πάντοτε τοὺς Χριστιανοὺς ὡς ἐνοχικήτους, ίδιως ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ τὸ Ρωμαϊκό Κράτος, ὁ μεγάλος ἀντίταλός τους, ἀνεγάγωσε τὸν Χριστιανισμὸ ἀπίστομον θῆσηκεία του.

14. Latourette, ἐνθ' ἀν. σ. 278.

15. E. Tisserant, ἐνθ' ἀν. σ. 207. Η Χέρατ τὸν δον, 10ον καὶ 11ον αἰῶνα ἀναφέρεται ἐπίσης ὡς ἔδρα Μητροπόλεως. Latourette, ἐνθ' ἀν. σ. 278.

16. Janin: Melchites, ἐν Dictionnaire de Théologie Catholique, τομ. X, σ. 515. Μελχῖται, ἀπὸ τὸ συριακὸ μακα=βασιλεὺς, αὐτοκράτωρ.

17. Latourette, ἐνθ' ἀν. σ. 267.

φῦλα τῆς Κασπίας θαλάσσης, στὴ Σογδιανὴ (Sogdiane), τὸ Κορασᾶν (Khorasan), τὴν Τρανσοξιανὴν (Transoxiana) καὶ τὸ Κβάρεζμ (Khvârezm).¹⁹

* Απὸ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος καὶ εἰς τὸ πρῶτον οἶκον τοῦ 14ου, ὑστεροῦ ἀπὸ τὴν Μογγολικὴν κατάκτησιν, ἀκολουθώντας τὴν δόδο τῶν στεππῶν, δὲ Ορθόδοξος Χριστιανισμὸς ἔξαπλοῦται διὰ μέσου τῆς "Ανω' Ασίας καὶ φθάνει ἔως τὴν Μογγολία καὶ τὴν Κίνα.²⁰

B'. ΝΕΣΤΟΡΙΑΝΟΙ

Τὸν σημαντικώτερο φύλο στὴν διάδοσι τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν κεντρικὴν Ασία τὸν ἔπαιξε ἡ Νεστοριανικὴ Ἐκκλησία.²¹ Ἡδη τὸ 635 Πέρσαι ιεραπόστολοι φθάνουν στὴν KINA. Γιὰ τὴν καταπληκτικὴν αὐτὴν διείσδυσι τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν αὐτοκρατορία τῶν Τάγκην γράφει οὐδέποτε πληροφορίες ἡ ἀναμνηστικὴ στήλη ἡ οποία εὑρέθη στὴν Τσάνγκαν (Ch'ang-an), (τὴν παλαιὰ Σι-γνγκάν-φου (Si-nga-an-fou), πρωτεύουσα τῆς Κίνας τῆς ἐποχῆς ἔκεινης) τὸ 1625.²²

Σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς στήλης, «ένας ἐπίσκοπος ἀπὸ τὴν Περσίαν δύναμιτι 'Αλόπεν, ποὺ ἐγνώριζε τὴν ἀληθινὴν γραφὴν... πέρασε δυσκολίες καὶ κινδύνους καὶ τὸ 635 ἔφθασε στὴν Σι-γνγκάν-φου (Si-nga-an-fou). 'Ο Αὐτοκράτωρ τὸν ἐφιλοξένησε στὸ παλάτι. Οἱ Γραφές μεταφράσθηκαν γιὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν βιβλιοθήκην κι' ὁ Ἰδιος ὁ Αὐτοκράτωρ τὶς ἔξτισε. Βλέποντας δὲτι ήταν ἀληθινὰ καὶ σωστὰ δόλα ἔκεινα ποὺ ἔγραψαν διέταξε τὴν ἔξαπλωσί τους.»²³ Ἐν συνεχείᾳ (τὸ 638) ὁ αὐτοκράτωρ Τ'ά Τσούγκη ἔδωσε διαταγὴν νὰ ἰδρυθῇ στὴν πρωτεύουσα χριστιανικὸ μοναστήριο. Οἱ 21 μοναχοὶ θὰ συνετηροῦντο μὲ ἔξοδα τοῦ στέμματος. 'Ο ἐπόμενος αὐτοκράτωρ Κάο-Τσούγκη, (650-683) συνέχισε τὶς παραχωρήσεις. Διέταξε νὰ κτισθῇ ναὸς χριστιανικὸς σὲ κάθε διοικητικὴ περιφέρεια καὶ ἀπένεινε εἰς τὸν 'Αλόπεν τὸν τίτλον τοῦ φύλακος τῆς «Μεγάλης Διδασκαλίας» γιὰ δῆλη τὴν Αὐτοκρατορία. 'Η χριστιανικὴ θρησκεία ἔξηπλώθη ταχύτατα. Διε-

18. P. Catrice, *Les missions Orthodoxes, en Histoire universelle des missions Catholiques*, τομ. 4ος, Paris, 1958, σ. 250.

19. J. Dauvillier, ἐνθ. ἀν. σ. 250.

20. 'Οι γνωστοί, ἀπεσχίσθη μετὰ τὴν Γ' Οίκουμενικὴν Σύνοδον (431). 'Ο Foster θεωρεῖ ὡς κύριο λόγο τῆς ἀποσκοτησεως τὴν αὐτοπομονήσια τῶν Περσῶν Χριστιανῶν νὰ δεῖξουν δὲτι εἰναι ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Βυζαντίου. 'Η αὐτομναία ήταν δὲ μόνον ἐπιθυμητὴ, ἀλλὰ καὶ ζῆτημα ζῶντος ἢ θανάτου' (ἐνθ. ἀν. σ. 51). 'Οι αὐτὸν ἀπέτελεσε ἓνα σπουδαῖο λόγο, εἰναι ἀναμφισβήτητο. 'Ἄς μη λησμονῆται δῶμας δὲτι ἡ Νεστοριανικὴ, αἰρεσίς (δύο πρόσωπα ἐν τῷ Χριστῷ, ἐντελῶς διακεκριμένα) ἀνεπτύχθη εἰς τὸ δεῖφος τῆς Συναρκείας ἐκκλησίας μὲ βασικὸ διαμορφωτὴ τὸν Θεόδωρο Μομφυσετίας.

21. 'Η γρανιτεῖα αὐτὴ στήλη, ὅψους 2,36 μ., πλάτους 0,86 μ. καὶ πάχους 0,25 μ., ἐστήθη τὸ 781 στὸν περίβολο ἐνός χριστιανικοῦ μοναστηρίου τῆς Σι-γνγκάν-φου. 'Η μακροτάτη ἐπιγραφὴ του περιέχει: 1) Δογματικὴ ἔκθεσις, ἀρκετά ἀρριστη. 2) Ιστορικὸ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὸ 635 ἕως τὸ 780. 3) Ἐγκώμιο τοῦ κορηγοῦ τῆς στήλης Γῆ-Σέου. 4) Ἐγκώμια τῶν αὐτοκρατόρων οἱ οποίοι ἀναφέρονται εἰς τὸ Ιστορικὸ μέρος καὶ 5) Χρονικὸ τῆς ὑψώσεως τῆς στήλης. (P. Y. Saeki, *The Nestorian monument in China*, London, 1916). Δια σχετικὴν βιβλιογραφίαν ίδε Latourette, ἐνθ. ἀν. σ. 277, ὑπο. 69 καὶ Tisserant, ἐνθ. ἀν. σ. 201.

22. Foster, ἐνθ. ἀν. σ. 52.

μορφώθησαν δέκα ἐπισκοπὲς καὶ σὲ πολλές πόλεις ἐκτίσθησαν μοναστήρια.²⁴ 'Ολαι σχεδὸν οἱ αὐτοκράτορες αὐτῆς τῆς δυναστείας ἔδειξαν ἔξαιρετικὴ εύνοια στὸν Χριστιανισμό.²⁵

Οἱ δεκάδες τῶν δύνομάτων τῶν κληρικῶν καὶ τῶν μοναχῶν ποὺ ὑπάρχουν στὰ πλάγια τῆς στήλης δέχονται τὴν μεγάλη ἀνάπτυξι τὴν δρούσαν εἰχε δὲ Χριστιανισμὸς στὴν Κίνα τὸν 9ον αἰῶνα.

Οἱ Νεστοριανοὶ ιερεῖς, γιὰ νὰ ἐπιδράσουν καλύτερα στὰ αὐτοκρατορικὰ περιβάλλοντα, φρόντιζαν νὰ καταλάβουν ἐπίκαιρες κυβερνητικὲς θέσεις. Οἱ γλωσσολογικὲς τους γνώσεις τοὺς βοηθοῦσαν σὲ μιὰ τέτοια ἄνοδο. Στὰ μέσα τοῦ 8ου αἰῶνος ἀρκετοὶ ἔχοησιμοποιοῦντο ὡς διεργητεῖς μὲ τὰ διάφορα μισθοφορικὰ στρατεύματα. Τὸ γόνηρο τῆς καταγωγῆς τους, καθὼς καὶ ἡ εύνοια τῶν αὐτοκρατόρων, τοὺς βοηθοῦσαν σημαντικὰ στὸ ἔργο τους. 'Η ἀντίδρασις δύως ποὺ συναντοῦσαν ἐκ μέρους τῶν Ταοϊστῶν καὶ τῶν Βουδδιστῶν ἦταν μεγάλη. Οἱ χριστιανοὶ ιεραπόστολοι ἐπέτυχαν νὰ προσαρμοσθῶν στὸ πνευματικὸ κλῖμα τῆς Κίνας καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀνεδείχθησαν ἀριστοὶ γνωστοὶ τοῦ κινεζικῆς φιλοσοφίας. Καθὼς φαίνεται δύως δὲν κατώρθωσαν νὰ δημιουργήσουν ιδιαγενῆ ἐκκλησιαστικὴν ήγεισία, ὥστε νὰ διαμορφωθῇ μία καθ' αὐτὸν Κινεζικὴ Ἐκκλησία, αὐτοδύναμος. Οἱ συνέπειες αὐτῆς τῆς παραβλεψεως φάνηκαν πόσο ἡταν φοβερὲς λίγο ἀργότερα. Τὸ 845, τῇ ὑποκινήσει τῶν Ταοϊστῶν (διαδῶν τῆς ἀρχαίας κινεζικῆς θρησκείας) δὲ Βούτσουνγκ, ἐκήρυξε διωγμὸν ἐναντίον τῶν ξένων θρησκειῶν. 'Αμεσο δὲ ἀπέτελεσμα ἦταν τὸ κλείσιμο τῶν μοναστηρίων (χριστιανικῶν καὶ βουδιστικῶν).²⁶ 'Η ἀναρχία ἡ οποία ἀκολούθησε ἀπὸ τὸ 878 ἕπει 80 ἔτη στὴν Κινεζικὴ Ἀντοκρατορία συνεπλήρωσε τὸν μασασμό. Οἱ χριστιανικὲς κοινότητες ἀπεμονώθησαν²⁷ ἀπὸ τὰ χριστιανικὰ κέντρα τῆς Κεντρικῆς Ασίας, ἔμειναν χωρὶς ἐπισκόπους καὶ τελικῶς παρήκμασαν. Τὸν 13ον αἰῶνα, κατὰ τὴν περίοδον τῆς μογγολικῆς δυναστείας, δὲ Χριστιανισμός, ὑστεροῦ ἀπὸ μία περίοδο βαθεῖας σιωπῆς, παρουσιάζεται πάλι στὸ προσκήνιο.

* *

23. E. Tisserant, ἐνθ. ἀν. σ. 203. Πρεβλ. καὶ Foster ἐνθ. ἀν. σ. 54.

24. 'Ο Σοῦ-Τσούνγκ (756-762) ἔκτισε τὰ μοναστήρια τῆς Λινγκ-Φου καὶ τεσσάρων ἀλλούν μερῶν. 'Ἐπίστης δὲ Τάι-Τσούνγκ (762-777) ἐτιμοῦσε πολὺ τοὺς μοναχούς τόσο τῶν χριστιανῶν, δοσ καὶ τοὺς βουδιστάς, συνήθηζε νὰ στέλνῃ λιγάνια τὴν ἡμέρα τῶν γενεθλίων του, ἐπίστης καὶ φαγητό. 'Ο αὐτοκράτωρ Τέ-Τσούνγκ (780-805) ἔδωσε στὸν Πέρση Γῆ-Σέου τὰ πιὸ μεγάλα ἀξιώματα. 'Αν καὶ ιερεὺς λευκός, ἀπέκτησε τὸν τίτλο τοῦ Μανδαρίνου, τοῦ πρώτου βαθμοῦ, μὲ διάσημο χρωστὸ καὶ πορφυρὸ μανδύα. 'Οντωσθεὶς στρατιωτικὸς ὑπάρχος γιὰ τὴν βόρειο περιοχὴ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐπόπτης τῶν ἔρευνῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς Αὐλῆς. Αὗτος είναι δὲ ἐνεργέτης τῶν τεσσάρων νεοτροπικῶν μοναστηρίων τῆς πρωτεύουσης, σ' ἓνα ἀπὸ τὰ ὅποια ἐστήθη ἡ στήλη τῆς Σι-γνγκάν-φου. (E. Tisserant, ἐνθ. ἀν. σ. 204).

25. H. Cordier, *Histoire générale de la Chine*, τομ. I, Paris, 1920, σ. 512.

26. Μετὰ τὴν Ἀραβικὴν κατάκτησιν, τὸ ἐμπόριο Περσίας καὶ Κίνας, διὰ τῶν ἡπειρωτικῶν ὁδῶν, ἥλθε στὰ χέρια τῶν Αράβων Μουσουλμάνων. Τὰ θαλάσσια ταξίδια ἔγιναν δυσκολώτατα λόγω τῆς ἀβεβαιότητος ποὺ ἐπιχαρούσαν στὶς θάλασσας τῆς Αἴγαος αποτελούσαν εὔσημο μὲ τὴν Κίνα σχεδὸν διεκόπη.

“Η δραστηριότης των Νεστοριανῶν δὲν περιωρί-
σθηκε στὴν Κίνα· ἀπλώθηκε σ' ὅλη σχεδὸν τὴν

K E N T P I K H A S I A.

“Ἄπὸ τὸν δον αἰῶνα οἱ Νεστοριανοὶ κατευθύνονται
πρὸς τοὺς Οῦννους τῆς Βακτριανῆς.”²⁷

Τὸ 781 δ Νεστοριανὸς Καθολικὸς (=Πατριάρχης)
Τιμόθεος γράφει διὰ διαβούλου τῶν Τούρκων ἔγινε
Χριστιανὸς καὶ διὰ διαπέρασις νὰ στείλῃ ἐναὶ Μητροπο-
λίτη. “Ἐπίσης σημειώνει διὰ διαβούλου τῶν Τούρκων
Χριστιανῶν τὸν διαπέρασις νὰ στείλῃ ἐναὶ Μητροπολίτη Θιβέτ.”²⁸ Στὰ τουρκικὰ φύλα ἀνεπτύχθησαν
πολλὲς χριστιανικὲς κοινότητες. “Ἄπὸ τὰ μέσα τοῦ 8ου
αἰῶνος Χριστιανοὶ Οὐγκύοι διηγεῖται τὸν θρόνον ὃς μισθοφόρ-
οι εἰσὶ στὰ κινεζικὰ στρατεύματα.”²⁹ Τὸ 1007 οἱ Κεραϊ-
ται ποὺ κατοικοῦσαν στὴ Β. Μογγολία ἐβαπτίσθηκαν
διαδικῶς. “Ο Μητροπολίτης Μέρθης Ἀμυντίσσος ὑπο-
λογίζει τὸν ἀριθμὸν τοὺς σὲ 200.000. Τὴν ἴδια ἐποχὴ³⁰
ἡ λίγῳ ἀργότερα, κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα, ἔγιναν Χριστια-
νοὶ οἱ ‘Ονγκύται (Ongüt), λαὸς ἐγκατεστημένος βο-

τῶν Κεραϊτῶν, ἥ δοπια, ὅπως ἀναφέρονται τὰ συριακὰ
κείμενα, ἡταν ἀληθινὰ πιστή, ὅπως ἥ ἀγία Ἐλένη. Τὰ
τρία παιδιά της κατέλαβαν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὶς μέγι-
στες θέσεις στὴν Μογγολικὴ Αὐτοκρατορία. ‘Ο Μαν-
γκοῦ ἔγινε Μέγας Χάν ἀπὸ τὸ 1251 ἕως τὸ 1260. ‘Ο
Κουμπλάι καὶ’ ἀρχὰς ἡταν κυβερνήτης τῆς Κίνας, ὑπὸ³¹
τὸν Μανγκοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ διάδοχος του ὡς Μέγας
Χάν (1260—1294). Καὶ δ Χουλακοῦ κυβερνήτης τῆς
Περσίας ὑπὸ τὸν ἀδελφόν του Κουμπλάι. Καὶ οἱ τρεῖς
εὐνόστας πολὺ τὸν Χριστιανόν. ‘Ο Μανγκοῦ-Χάν εἶχε
πρωθυπουργὸν ἔναν Χριστιανὸν ἀπὸ τὸ βασίλειο τῶν
‘Ονγκύτων, τὸν Μπολγκάτην.³² ‘Ἐπίσης ἔχαρισται στὸν νεστο-
ριανὸν Καθολικὸν μᾶς χρυσῆ σφραγίδα, ποὺ τοὺς ἐπέτρε-
ψε νὰ δίνῃ εἰς τοὺς πιστούς του ἔγγραφα, τὰ δοπια
μποροῦσαν νὰ χρησιμοποιοῦν ὃς διαβατήρια.³³

“Ἐναὶ ἀκόμη ἔξαιρετικὸν πλεονέκτημα ἀκολούθησε
γιὰ τὴν ἐπικράτησι τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Μογγολι-
κὴ Αὐτοκρατορία. Στὶς 2 Νοεμβρίου 1317 ἔχειροτονή-
θη εἰς τὴν Σελεύκειαν ὃς Καθολικὸς τῶν Νεστοριανῶν
ἢ ἐνάρτεστος Μογγόλος μοναχὸς Μάρκος, ἀπὸ τὸ χριστια-
νικὸν βασίλειο τῶν ‘Ονγκύτων (Β. Πεκίνου). ‘Εμεινε
στὸ θρόνο 36 χρόνια μὲ τὸ δονομα ‘Γιαχμπαλαχά.³⁴

Στὴν ἴδια ἐποχὴ δ Κουμπλάι Χάν δεῖχνει ἔξαιρετικὸν
ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν
ἀշανὴ του Αὐτοκρατορία, (ἔχετείνετο ἀπὸ τὴ Μαύρη
Θάλασσα ἥντις τὴ Σινικὴ).³⁵ Σύμφωνα μὲ δοσα μᾶς διη-
γεῖται δ Μάρκο Πόλο, δ δοπιος ἔζησε στὴν Κίνα ἀπὸ
τὸ 1271 ἕως τὸ 1288, αὐτὸς δ Χάν πει τὸ θεῖο
καὶ τὸν πατέρα του: «Ἄβλέπετε διὰ οἱ Χριστιανοὶ σ' αὐτὰ
τὰ μέσην είναι τόσο πολὺ ἀμαθεῖς, ὅστε δὲν ἔχουν καμ-
μιὰ δύναμιν». Τοὺς ἔδωσε δὲ μιὰ ἐπιστολὴ (1269) γιὰ
τὸν Πάπα (Γρηγόριο X), δπως φαίνεται τοῦ συνέστη-
σαν, εἰς τὴν δοπιαν ἔγραψε τὰ ἔξης: «Στείλε μου 100
ἀνθρώπους κατηρητισμένους στὴ θρησκεία σας. Καὶ θὰ
βαπτισθῶ. Καὶ διαν ποὺ θὰ κάνουν τὸ ἵδιο. Καὶ τότε
καὶ οἱ οπρύχοντες θὰ βαπτισθῶν. ‘Ετσι θὰ ὑπάρ-
χουν πιὰ ἔδω περισσότεροι Χριστιανοὶ ἀπ' δ, τι διπλάρ-
χουν στὰ δικά σας τὰ μέρη».³⁶ Τὸ κείμενο αὐτὸ δεῖ-
χνει καθαρὰ τὶς διαθέσεις τῶν Μογγόλων ήγεμόνων ἔ-
κεινης τῆς ἐποχῆς γιὰ τὸν Χριστιανισμό. ‘Αφοῦ κα-
τέκτησαν τὴν Ἀσία, ἀνεζήτησαν μιὰ θρησκεία ποὺ θὰ
ἀντικαθιστοῦσε τὸν πατροπαράδοτο ἀνιμισμό τους καὶ
θὰ ἀντιτυπούσει τὸ κάρτος τους. Τρεῖς τέτοιες ὑπῆρχαν
μέσα στὶς ἐκτεταμένες κτήσεις τους: Τὸ ‘Ισλάμ στὴ
Δύσι, δ Βουδισμὸς στὴν ‘Ανατολὴ καὶ δ Χριστιανι-
σμὸς σκορπισμένος σχεδὸν παντοῦ.

Τὸ ἔδαφος λοιπὸν αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἡταν ἀρκετὰ πρόσ-
φροδο γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. ‘Η εὐκαι-
ρία διμως χάρτης καὶ νομίζομε διὰ τὴν εὐθύνην βαρύνει
τὸν δυτ. χριστιανικὸν κόσμο. Στὴ κρίσιμη αὐτὴ στιγμὴ

27. Τὸ 580 κατέγραψαν τὴν γλῶσσα τῶν οὐννικῶν αὐ-
τῶν φύλων χρησιμοποιῶντας συριακά γράμματα. ‘Ἐπίδρασις
ποὺ μπορεῖ νὰ διαπιστωθῇ στὴν Σιγδιανικὴ διάλεκτο, τὴν
Οὐγκούσιαν καὶ διὰ τῆς εἰς τὰς διαλέκτους τῆς Μογγο-
λίας καὶ Μαντζουρίας. Foster, ἔνθ' ἀν. σ. 52.

28. Latourette, ἔνθ' ἀν. σ. 277. Πρεβλ. Foster, ἔνθ' ἀν.
σ. 53.

29. P. Y. Saeki, ἔνθ' ἀν. σ. 231.

30. E. Tisserant, ἔνθ' ἀν. σ. 209.

31. E. Tisserant, ἔνθ' ἀν. σ. 211.

32. Foster, ἔνθ' ἀν. σ. 57.

33. P. Bedjann, *Histoire de Mar Yahballaha, de trois autres, patriarches, d'un prêtre et de deux laïques nestoriens*, Paris, 1895, ἐν Tisserant, ἔνθ' ἀν. σ. 213-216.

34. Τὸ 1289 ἐγκάτεστησε εἰδίκη θηρεσία, τὸ ‘Ch’ong-
fou-sseu, ἐπιφορτισμένο νὰ διευθύνῃ σὲ δηλ. τὴν Αὐτοκρα-
τορία τὴν χριστιανικὴ λατρεία. (Tisserant, ἔνθ' ἀν. σ. 212).

35. Bruce, *Christianity in China*, ἐν Church Times,
3 Μαΐου 1946. Πρεβλ. Richard, ἔνθ' ἀν. σ. 187.

οἱ Σταυροφόροι ἔσθησαν τὸ φάρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, (1204) καὶ ἔξασθένησαν τὸ Βυζαντινὸν Κράτος, ποὺ λόγῳ τῆς θέσεώς του, τοῦ γοήτρου, τῆς πολιτικῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς ἐλληνικῆς προσαρμοστικότητος εἶχε τις δυνατότητες νὰ διαδώῃ τὸν Χριστιανισμὸν στὸν μογγολικὸν κόσμο, δπως τὸ ἔκανε λίγους αἰῶνας πρὸν στὸ σλαυτικό. Παράλληλα ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἔδειξε φοβερὴ δυσκινησία στὴν ἔκκληση τῶν Μογγόλων ήγειρόν. Εἰς ἀπάντησιν τοῦ μηνύματος τοῦ Κουμπλάϊ Χάν δ Πάπας ἔστειλε, τὸ 1271, ἀντὶ γιὰ 100, δύο Δομινικανοὺς μοναχούς, οἱ δποῖοι σημειωτέον δὲν ἐφθασαν στὴν Κίνα. "Οταν εἶδαν στὴν Ἀρμενία τὰ φοβερὰ ἀπομεινάρια τοῦ πολέμου, φοβήθηκαν νὰ προχωρήσουν."³⁶ Τὸν Ιούλιο τοῦ 1294 ἐφθασε ἐπὶ τέλους, ὑστερα ἀπὸ 15 χρόνια, εἰς Κάν-Μπαλίκ (Khan-balıq), τὸ σημερινὸν Πεκίνο, τὴν ἔδρα τοῦ Κουμπλάϊ Χάν, ἐνας Φραγκισκανός, δ Ἰωάννης Montecorfinus, ἀκολουθώντας τὸν θαλάσσιο δρόμο. "Ομως δ Κουμπλάϊ εἶχε πεθάνει τὸν Φερδούσιο τοῦ Ιδίου ἔτους."

Πολὺ καθυστερημένη, πολὺ περιωρισμένη, ἡ φραγκισκανικὴ ιεραποστολὴ ποὺ ἥρθε ἐν συνεχείᾳ παρουσίασε τὴν κλασικὴ ἀδύναμια ποὺ συχνὰ παρουσίασαν οἱ ιεραποστολὲς τῆς Δύσεως. "Αντὶ νὰ ἔλθῃ σὰν μιὰ ἀποστολὴ βοηθείας στοὺς Χριστιανοὺς ποὺ ἥρθε ενδισκοντο στὸ πεδίον τῆς μάχης, ἥρθε γιὰ νὰ τοὺς συναγωνισθῇ ἡ μᾶλλον νὰ τοὺς ὑποσκελίσῃ."³⁷

"Οπως εἴδαμε, στοὺς μέσους χρόνους ὑπῆρχαν ἀνθηρὲς κοινωνικὲς κοινότητες στὸ Τουρκεστάν (ὅπου ἡ πλειονότης τῶν διαφόρων φυλῶν εἶχαν προσηλυτισθῆ στὸν Χριστιανισμὸν καὶ εἶχαν ἐπὶ κεφαλῆς Χριστιανοὺς πρίγκιπας), στὸ Ἀφγανιστάν, Θιβέτ, στὴν Κίνα, Μογγολία, Μαντζουρία, Ιάβα, Σουμάτρα, ίσως καὶ τὴν Ιαπωνία."³⁸ Ο βίαιος ἔξιλαμισμὸς τῆς Ἀσίας κάτω ἀπ' τὸ πέλμα τοῦ Ταμερλάνου καὶ διωγμὸς δ δποῖος ἔσπασε στὴν Κίνα μὲ τὴν ἀνοδὸ τῆς δυναστείας τῶν Μίνγκες (1368) ἔσθησαν τὶς χριστιανικὲς αὐτὲς ἔστιες τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀπων Ανατολῆς γιὰ πολλὰ πάλι χρόνια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

"Η ιστορικὴ αὐτὴ ἀνασκόπησις τῆς ιεραποστολικῆς δραστηριότητος τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τοὺς μέσους χρόνους μᾶς δόηγει εἰς δρισμένα συμπέρασματα, δμέσου ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν ἐποχή μας.

36. Foster, ἐνθ' ἀν. σ. 58.

37. M. Bruce, ἐνθ' ἀν.

38. Foster, ἐνθ' ἀν. σ. 60. Ο Ιωάννης Μοντεκορφίνος ἀρχις τὴν ἀποστολὴν στὸ χριστιανικὸν βασίλειο τῶν Ογκύντων. Ο πρίγκιψ Γεωργίος ἐνέκολπωθή τὸν Καθολικισμὸν καὶ δ Ιωάννης ἔκτισε στὴν πρωτεύουσα "Ολον-Σῆμης (Olon Chumpe) καθολικό ναό. Στὸ τέλος δμως τοῦ 1298 δ θάνατος τοῦ Γεωργίου καὶ ἡ ισχυρὴ ἀντίδρασις τῶν Νεστοριανῶν ἀνάγκασαν τὸν Μοντεκορφίνο νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ πάλι στὸ Πεκίνο, δπου εἶχε μιὰ ἀξιώλογη δρᾶσι μεταξὺ τῶν μη Χριστιανῶν (Richard, ἐνθ' ἀν. σ. 187).

39. Catrice, ἐνθ' ἀν. σ. 248. Πρεβλ. Latourette, ἐνθ' ἀν. σ. 280. E. Tisserant, σ. 218, δπου γίνεται λόγος γὰ τὶς ἐπισκοπές Σαμαράνδης (Ρωσικὸ Τουρκεστάν), Καν-Μπαλίκ (Πεκίνον), Φαλίκ, Ταγκούτ (Β. Θιβέτ), Κασγκάρ (Κινεζικὸ Τουρκεστάν) κλπ. Ἔνα τέμα τῆς Μπουσαρά (Ρωσικὸ Τουρκεστάν) είναι ἀρχαῖος νεστοριανικὸς ναός, καὶ ὑπάρχουν πλείστες ἄλλες παρόμοιες περιπτώσεις στὴν Κεντρικὴ Ασία (Catrice ἐνθ' ἀν. σ. 249).

1. "Η συναίσθησις τοῦ χρέους ποὺ βαρύνει κάθε χριστιανικὴ κοινότητα γιὰ τὴν μετάδοσι τοῦ Ενδαγγελίου παρουσιάζεται ἐντονος, τόσον εἰς τὴν Βυζαντινὴν Ἐκκλησίαν, δσον καὶ εἰς τοὺς ἀπομεμονωμένους Μελχίτας καὶ τοὺς ἀποσχισθέντας Νεστοριανούς, καὶ ὁθεὶ εἰς συνεχῆ προώθησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ «ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς».

Πολλὰ σημεῖα τῆς K. Διαθήκης παρενοήθησαν κατὰ καιροὺς ἀπὸ διάφορες χριστιανικὲς δμάδες. Τὰ τελευταῖα δμως λόγια τοῦ Κυρίου: «Καὶ ἔσεσθε μοι μάρτυρες ... καὶ ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. α' 8), λόγῳ ἀκοιβῶς τῆς σαφηνείας τους, δὲν ἀφησαν περιθώριο γιὰ καμμιὰ παρανόησι ἡ ἀδιαφορία.

Αποτελεῖ λοιπὸν όλιβρος... πρωτοτυπία αὐτὸ ποὺ παρατηρεῖται σὲ μερικὲς "Ορθόδοξες κοινότητες, νὰ τὰ θεωροῦν παράρτημα τοῦ Ενδαγγελίου. Μιὰ «πρωτοτυπία» ποὺ σημαίνει ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὴν ἀρχαία μακρὰ πρᾶξη καὶ συνείδησι τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεπῶς ἀπὸ τὴν "Ορθοδοξία. Διότι, ἀντίθετα πρὸς τὴν οἰκουμενικὴ συνείδησι, καλλιεργεῖ μιὰ συνείδησι τοπικιστική.

2. "Η ιεραποστολικὴ αὐτὴ ἀρχαὶ δρᾶσις δὲν γίνεται μόνον δταν ὑπάρχουν δμαλές συνθήκης" συνεχίζεται καὶ ἐν μέσῳ διωγμῶν, παρὰ τὰ ἐστεφερικὰ προβλήματα, παρὰ τὴν ἀπομόνωσι καὶ τὸν μικρὸν δριθμό, (Μελχῖται), παρὰ τὶς φοβερὲς δυσκολίες ποὺ εἶχε ἡ μετακίνησις, μὲ τὰ μέσα ἔκεινης τῆς ἐποχῆς, στὶς στέπες καὶ τοὺς δρεινοὺς δγκους τῆς Κεντρικῆς Ασίας.

Συνεπῶς ἡ ὑπαρχεῖς ἐστεφερικῶν δυσκολιῶν καὶ προβλημάτων δὲν δικαιολογεῖ τὴν παραλειψιν τοῦ χρέους τῆς ἐξιτεροικῆς Ιεραποστολῆς. Καὶ ἀλλες ἐντολές τοῦ Κυρίου παρουσιάζονται συχνὸ στὰ μάτια μερικῶν δυσκολοκατόρωντες. Αὐτὸ δμως δὲν ἀμνητεύει τὴν παραβίασι τους. Τὸ «Πορευθέντες μαθητεύεστε πάντα τὰ ἔθνη» είναι μιὰ ἐντολὴ σαφής γιὰ κάθε ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα. Πολὺ περισσότερο γι' αὐτὲς ποὺ φυλάσσουν ἀκέραιο τὸν θησαυρὸ τῆς Πίστεως.

3. Τὸ Ενδαγγέλιο δὲν μεταδίδεται μόνο ἀπὸ ιερωμένους. Τὸ πρωτοφέρονταν σὲ ἀπόμακρες περιοχὲς ἐμποροὶ, αλχμάλτοι, πριγκίπισσες, γυναῖκες ἀπλές. Κάθε Χριστιανὸς παροπεὶ, καὶ δφείλει συνεπῶς, νὰ συντελέσῃ στὴν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ χρέους τῆς Ἐκκλησίας μας. "Η ὑπαρχεῖς μπνευσμένων κληρικῶν θὰ ἔξασφαλίσῃ τὸ βαθύτερο δριζοβόλημα καὶ τὴν καρποφορία.

4. Σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς χῶρες καὶ τὶς μεγάλες πόλεις τῆς Ασίας βρίσκουμε στοὺς μέσους χρόνους κοινότητες χριστιανικές. Ως ἐπὶ τὸ πλείστον ἀποτελούμενες ἀπὸ επιμόρδους³⁹ καὶ μεταναστάτως. Μιὰ θαυμασία ἀλήθεια εὑκαιρία γιὰ νὰ ὀνάψῃ φυσικετάτως ἡ χριστιανικὴ φλόγα στὶς διάφορες αὐτὲς περιοχές, δπως συνέβη στοὺς πρώτους αἰῶνας σὲ πολλὰ σημεῖα τῆς Μεσογείου. Δυστυχῶς δμως αὐτὸ δὲν γίνεται. «"Η λυγήσιας ἐτέθη ὁ πό τὸν μόδιον τῆς "κλειστῆς" κοινότητος, ποὺ ἐνδιαφέρεται ἀπλῶς νὰ κρατήσῃ τὰ ἔθιμα της. "Η Εκκλησία δὲν ἐφρόντισε νὰ τονώσῃ αὐτὲς τὶς ἔστιες, νὰ ἀξιοποιήσῃ τὰ προκεχωρημένα στηρίγματά της, ἐνισχύοντάς τα μὲ ἐμπνευσμένων κληρικούς ποὺ μπορούσαν νὰ τὰ κινήσουν εἰς δρᾶσιν. "Ετσι ἡ φλόγα τῆς χριστιανικῆς πί-

40. Latourette, ἐνθ' ἀν. σ. 285.

στεως δὲν μπόρεσε νὰ ἀνθέξῃ. Στὸν πρῶτο δυνατὸ ἄνεμο ἔσβησε.

Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται στὶς ἡμέρες μας μὲ πολλὲς ἐλληνικὲς κοινότητες τῆς Ἀφρικῆς. Προσπαθοῦν νὰ συντηρήσουν τὴν δρυδοεξία τους. Δὲν τὴν μεταδίδουν στὶς μᾶζες τοῦ λαοῦ μέσα στὸν δρόποιο ζοῦν.

"Οσο ἀκόμη εἶναι καιρός, τὰ παθήματα τῆς Ἀσίας ἃς μᾶς γίνουν μαθήματα γιὰ τὴν Ἀφρική.

5. Δὲν φθάνει νὰ δημιουργηθῶν δῷροι μεταξύ μαχροὶ ἢ μεγάλοι πυρδῶντες Χριστιανῶν ἑδῶ καὶ ἔκει. Χρειάζεται νὰ βρίσκωνται σὲ συνεχῆ ἐπικοινωνία μεταξὺ τους, σὲ στενὸ σύνδεσμο μὲ τὸ κέντρο. Καὶ συνεχῶς ν' ἀπλώνουν βαθύτερα τὶς οἵτες τους στὴν καρδιὰ τοῦ λαοῦ. Αὐτὸ τὸ σημεῖο ἡταν ἡ ἀδύνατη πλευρά, ἡ ἀχίλλειος πτέρωνα τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως τῶν "Εκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Οἱ διάφοροι ιεραπόστολοι δὲν μπόρεσαν νὰ δημιουργῆσουν Ἰδαγενῆ ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία. Δὲν ἥθελαν; Δὲν προσεπάθησαν δοσο ἔπερπετα ἢ δὲν τὸ κατώρθωσαν, λόγῳ ἔξωτεροιν ἀντιδράσεων; Τὰ στοιχεῖα τὰ δρόποια ἔχουν δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ διατυπώσωμε κάτι μὲ βεβαιότητα. Πάντως τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἡ ἐλλειψις αὐτὴ πληρωθῆκε ἀκριβά.

Θεμελιώδους σημασίας δίδαγμα γιὰ κάθε ἱεραποστολικὴ προσπάθεια: Τὸ συντομώτερο πρέπει νὰ δημιουργηθῇ καταλλῆλος Ἰδαγενῆς ἡγεσία, ἀλλὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν διοίκησι καὶ τὴν ἀνάπτυξι τῆς χριστιανικῆς "Εκκλησίας στὸ κλίμα τοῦ λαοῦ της, μὲ συνεχῆ ὑποβοήθηση ἀπὸ τὸ κέντρο.

6. Βασικὴ τακτικὴ τῶν Νεστοριανῶν παρουσιάζεται δὲ ἐπηρεασμὸς τῶν αὐτοκρατορικῶν Αὐλῶν (Κινεζῶν καὶ Μογγολικῶν). Φαίνεται δμως ὅτι ἀντὶ νὰ ἀξιοποιήσουν τὸ συντομώτερο τὴν ἀποκτηθεῖσα εὕνοια γιὰ μιὰ εὐδύτερη δρᾶση στὶς μᾶζες τοῦ λαοῦ ἐπανεπαύθησαν στὴν διατήρηση τῆς.

"Ο δεσμὸς μὲ τὶς πολιτικὲς ἔξουσίες μόνο ὡς γέφυρα μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῇ, γιὰ τὸ πλησίασμα τῶν τάξεων τῶν διανοούμενων καὶ τοῦ λαοῦ. "Οχι ὡς τέρμα. "Άλλοι μόνο σ' δποιον θελήσῃ νὰ οἰκοδομήσῃ σπίτι σὲ γέφυρα. Στὸν πρῶτο σεισμό, στὴν πρῶτη πολιτικὴ ἀναστάτωσι, θὰ καταρρεύσῃ.

7. Ἀσφαλῶς ἡ ἀλλοίωσις τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος, ποὺ ἔγινε μὲ τὴ Νεστοριανικὴ αἰρεσὶ (διάκρισις μεταξὺ ἀνθρωπίνου καὶ θείου προσώπου τοῦ Κυρίου), δὲν ἐπέτρεψε εἰς τὸν Κινεζικὸ Λαό νὰ συλλάβῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἡταν θρησκεία ἔνος σφοῦ, ποὺ εἶχε θείαν ἔμπνευσι (τύπου Κομφούκιον), ἀλλὰ ἡ ἀποκάλυψις αὐτοῦ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

"Ἐκ πρώτης ὅψεως, πιθανὸν νὰ φαίνεται ὅτι διευκόλυνε τὴν πατροπαράδοτο κινεζικὴ σκέψη ἢ ἵδεα ἐνδὸς θαυμαστοῦ προτύπου, ἔνος Διδασκάλου ὑψίστης ἡθικῆς στὴν ἀποδοχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸν διευκόλυνε δῆμως νὰ συλλάβῃ λανθασμένα τὸν Χριστιανισμό. Νὰ κάνῃ σύγχυσι μὲ κάτι ποὺ ἥξερε. Δὲν τοῦ κίνησε ὅσο θάπτεται τὴ προσοχὴ σὰν κάτι οἷς ικανὸ νέο καὶ μεγάλο.

"Άλλοι ωσεις κατὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ Εὐαγγελίου, εἴτε συνειδητές ἐκ λανθασμένων πεποιθήσεων, δῶς στὴν περίπτωσι τῶν Νεστοριανῶν, εἴτε ἀσυνείδητες ἐξ ἐλλιποῦς γνῶσεως, δημηουργοῦν παροδικὲς καὶ ἐφήμερος ἐπιτυχίες. Χρειάζεται δρῦθη, βαθειά καὶ πλήρης γνῶσης τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ αὐτοὺς οἱ δρόποιοι ἀναλαμβάνουν νὰ τὸ μεταφέρουν. "Υπάρχουν δρόμοι πού, ἐνδὼ φαίνονται ὅτι ὁδηγοῦν εὐκολάτερα σ' ἔνα ψηλὸ ὑψομετρικὸ σημεῖο, δὲν ὁδηγοῦν δμως ποτὲ στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ.

8. "Ἐδόθηκαν πολλὲς εὐκαιρίες στὸν Χριστιανισμὸ γιὰ νὰ κατατήσῃ τὴν Ἀσία πολὺ ἐνωρίς. "Η διάσπασις καὶ ἡ καθυστέρησης στὶς κρίσιμες στιγμὲς ἐμπόδισαν τὴν ἐξάπλωσι τοῦ καὶ ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία ν' ἀναπτυχθῶν τὰ παράσιτα. Είναι ἀξιοπρόσεκτο ὅτι ἐπεβλήθησαν ἔνες πάλι Θρησκείες (Βουδισμὸς στὴν Κίνα, "Ισλαμισμὸς στὴν Κεντρικὴ Ἀσία.) "Οταν δὲ διαδοθῇ σ' ἔνα λαὸ μιὰ ἀπὸ αὐτές τὶς θρησκείες ποὺ προσφέρουν ἔνα ἀξιόλογο ἔργο, ἔνα ὑποκατάστατο θρησκευτικὸν ἀληθεῖῶν, δὲν λαὸς νορκώνεται ἐπικίνδυνα γιὰ πολλοὺς αἰλῶνας. "Η μελλοντικὴ δὲ ἱεραποστολικὴ δρᾶσης, υστερά μάλιστα ἀπὸ τὶς ἀποτυχίες ποὺ ἔχουν προηγηθῆ, παρουσιάζεται πολὺ δυσκολώτερη. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο σημεῖο πρέπει πολὺ νὰ τὸ προσέξουμε δῆλοι στὴν ἐποχὴ μας. "Υπάρχει κίνδυνος νὰ ἐπαναληφθῇ παρόμοια θλιβερὴ ιστορία σήμερα στὴν Ἀφρική.

"Η μάχη τῆς διεισδύσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Ἀσία πέρασε διαδοχικὲς φάσεις ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας. Σήμερα δὲν μποροῦμε νὰ εἴμαστε εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν κατάστασι. "Ας μὴ λησμονοῦμε δμως ὅτι καὶ αὐτὸ ποὺ βλέπουμε εἶναι ἀπλούστατα μὰ φάσις. "Η ιστορία τοῦ κόσμου... δὲν φαίνεται νὰ τελειώνῃ εἰς τὸν αἰῶνα μας. Τὸ μέλλον θὰ δώσῃ πάλι πολλὲς εὐκαιρίες. Τὸ θέμα εἶναι, ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ θὰ ἔχουμε ἀξιοποίησει τὰ διδάγματα ποὺ μᾶς ἔδωσε τὸ παρελθόν, δὲν μελετοῦμε τὴν Ιστορία μὲ νηφαλιότητα, ταπείνωσι καὶ εἰλικρινῆ διάθεσι, γιὰ ν' ἀκούσωμε μέσα ἀπὸ τὰ γεγονότα τὴν φωνὴ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ παρόν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΣ
Διάκονος

Πορευθέντες

μαθητεύοντες πάντα τὰ ἔδυτα της πατρίδος

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Γραφεῖα: "Ακαδημίας 41, "Αθῆναι (1) Τηλ. 615-844.
"Υπεύθυνος: "Αναπλ. Επίκουρης Καθηγητής Διάκονος
Γερ. Γραμματεὺς "Επιτροπῆς διὰ τὴν
Ορθοδ. Ἐκτιναρικήν Ιεραποστολήν.
"Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Μάρκος Ν. Ψάλτης
"Αιρομέτον 23, "Αθῆναι (6).

"Ελληνικὴ ἔκδοσις: "Ετησία Συνδρομὴ 4ρχ. 15
Τιμὴ φύλλου > 3
"Ἄγγλικη ἔκδοσις § 1
Γίνονται δεκταὶ συνδρομαὶ ἐνισχύσεως τῆς προσπαθείας.
"Επιτρέπεται πᾶσα ἀναδημοσίευσις.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ

(ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ 1961)

Φροντιστήριον

'Ιεραποστολῆς

Έλειτούργησε έκαστην Παρασκευὴν 5.30 - 7 μμ., εἰς τὴν αίθουσαν τοῦ Χριστιανικοῦ Ομίλου Φοιτητῶν (Σουνίου 3) ἀπὸ ἀρχὰς Ἰανουαρίου ἕως τέλος Μαΐου.

Μεριμνά ἔτοις θεμάτων του: Γενικὴ γνωματία μὲ τὴν Ἀφροδίτην.—Τὸ Θρησκευτικὸν πρόβλημα εἰς τὴν Ἀφροδίτην.—Πολιτεῖαι καὶ ζυμώσεις καὶ ἔξελξεις ἀφορῶσαι τὴν Ἱεροποστολὴν κατὰ τὸ 1960.—Κοινωνικὴ δργάνωσις καὶ οἰκονομικὴ ἡζη τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἀφροδίτης.—Πρώτῃ γνωριμίᾳ μὲ τὸ Ἰσλάμ.—Τὸ ιεραποστολικὸν χρέος, δπως μᾶς τὸ τονίζει τὸ Γριώδιον—**Η Ἑκκλησία τοῦ Μαλαμάταρος καὶ ἡ δράση της (ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν ἵερες π. Φλίππον).**—Ιστορία, πολιτισμὸς τῆς Κορέας.—Θρησκεῖαι καὶ Ορθοδοξίαι εἰς τὴν Ἀπάντανον Κατηγορίαν τοῦ Νορεάτην φοιτητὴν Ἀλέξανδρον Τσάντανον.

Προβλήματα καὶ δργάνωσις τῆς Ιεραποστολῆς εἰς τὰς μουσουλμανικὰς Χώρας.—Πολλαὶ ἀπὸ τὰς διαλέξεις συνωδεύοντο ἀπὸ φωτεινὰς περιβολάς.

* * *

Έλειτούργησεν εἰδί τὰ κόντρα μᾶτια δὰ τὴν ἐκμάθησην τῆς Οὐγκαντικῆς γλώσσης. Τὰ μαθήματα ἐκδίδονται πολυγραφημένα, τελευταῖς δὲ ἔξειδόθη εἰς τὴν Ἐλληνικὴν καὶ τὸ πρότον φυλλάδιον γραμματικής τῆς Οὐγκαντικῆς γλώσσης.

* * *

Ωραγανώθησαν εἰδίκοι Κύκλοι διὰ τὰ μέλη τὰ σποῖα μετέχουν εἰς τὸ Φροντιστήριον Ιεραποστολῆς: α) Κύκλος μεταφράσεων, β) Κύκλος τεχνικοῦ δακτυλογραφήσεων καὶ πολυγραφήσεων, γ) Κύκλος μελέτης ιεραποστολικῶν περιβλημάτων, δ) Κύκλος ἐπικοινωνίας μὲ Ἀφροδιτικὸν σπουδαστάς, ε) Κύκλος διὰ τὴν ἐποιμασίαν φραδυνῶν καὶ δριμιλῶν πρόσων καλιέργειαν τῆς ιεραποστολικῆς συνειδήσεως μεταξὺ τῶν νέων.

* * *

Ἐτοιμάζονται νὰ ἐκδοθοῦν εἰς μικρὰ πολυγραφημένα φυλλάδια δύο εἰδίκαια σειραί. **ΣΕΙΡΑ Α:** Περιήγησις μελετῶν δημοσιευμένων εἰς ἔνα ιεραποστολικὴν περιοδικὴν καὶ βιβλία σχετικῶς μὲ σύγχρονα προβλήματα Ιεραποστολῆς (θά ἀποστέλλονται εἰς τὰ μέλη τοῦ Ιε-

ραποστολικοῦ Φροντιστήριον κατὰ τὸ Θέρος). **ΣΕΙΡΑ Β:** 'Ιστορίας καὶ ἀφηγήσεις ἀπὸ συγχρόνους καὶ παλαιοτέρας Ιεραποστολικῶν προσωρίζοντας διὰ τὴν καλλιέργειαν ιεραποστολικοῦ φροντήματος μεταξὺ τῶν παιδιῶν εἰς τὰς κατασκηνώσεις καὶ γενικοὺς συλλόγους.

'Επαφὴ μὲ τὴν Ἑκκλησία τῆς Οὐγκάντας

Ἀποστολή χρημάτων καὶ δεμάτων μὲ εἰκόνας, βιβλία, δᾶσα διὰ παιδιά, ἄμφια κλπ.

Ἄδελφικὴ ἐπικοινωνία μὲ φοιτητὰς καὶ φοιτητέρας ἀπὸ τὴν Οὐγκάνταν γαία Κέντρα ποὺ σπουδάζουν εἰς Ἀθήνας, Θεοσαλονίκην, Πάτραν. Μέριμνα διὰ τὴν ἀντιεπωτίσιν τῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἀναγκῶν των.

'Εργασία διαφωτίσεως

Ωραγανώθησαν ἐπανειλημμένως Ιεραποστολικὰ βραδυνά ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ εἰδικοῦ Κύκλου: α) διὰ νέους τῶν Ἀνατέρων Κατηγορικῶν Σχολείων Ἀθηνῶν· Πειραιῶς, β) διὰ φοιτητὰς καὶ γ) ἐργαζομένους νέους. 'Ολα ἐσημείωσαν μεγάλης ἐπιτυχίαν.

Ἐγιναν τέσσεραι διαλέξεις σχετικῶς μὲ τὴν Ιεραποστολήν εἰς διάφορα κέντρα τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ μία εἰς Πάτρας. Ἀποτέλεσμα δῶλων αὐτῶν ἡστὸν ἡ συνεχής διεύρυνσις τοῦ κύκλου τῶν συνεργατῶν.

Κατεβλήθη φροντίς δημιουργίας νεανικῶν κύκλων Ἐξετ. Ιεραποστολῆς καὶ εἰς ἄλλας μεγάλας πόλεις τῆς Ἐλλάδος.

Καὶ ὁ ἡμερήσιος τύπος, ἐκτὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ, ἐδημοσίευσεν σχετικῶς μὲ τὴν Ιεραποστολὴν ἐπιφυλλίδας καὶ ἀνταρμόφοριακά δρόφαρα. («Καθημερινὴ Ἀθηνῶν, περὶ Εκκλησίας Κορέας.» — «Ἐλλ. Βορρᾶς Θεοσαλονίκης, «Πελοπόννησος» Πατρῶν, κ.τ.λ.).

'Επαφὴ μὲ Ἑκκλησιαστικοὺς καὶ πανεπιστημιακούς παράγοντας

Ἡ ἐκθεσίς πεπραγμένων τῆς διετίας 1959-60 ἡ δύοια ἀπετάλη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἔγινεν αἵτινα νὰ ἀποφασισθῇ ἀπὸ τὴν Ιεράν Σύνοδον τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἐλλάδος ἡ ὰδρωσις εἰδικῆς Διευθύνσεως Ἐξετ. Ιεραποστολῆς παρὰ τῇ Ἀποστολικῆ Διακονίᾳ. 'Εγινε μία πρώτη σύνεντης ἐπὶ τοῦ θέματος εἰς Απ. Διακονίαν μὲ σχε-

τικήν εἰσήγησιν τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς ἡμετέρας Επιτροπῆς.

Προσωπικαὶ ἐπαφαὶ καὶ συνηκειμένων περιβλημάτων τῆς Ιεραποστολῆς ἔγιναν μὲ παράγοντας τὸν Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείον, τὸν Πατριαρχείον 'Αλεξανδρείας, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλλάδος καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ καθηγητὰς τῶν Πανεπιστημίων 'Αθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

Εἰς ἀτμόσφαιραν προσευχῆς

Ἐκάστη ἀπὸ τὰς ἀγωνέρων προσπαθείας ἡ οὗ συμμορένη μὲ πολλὴν προσευχήν. «Ολοὶ οἱ μετέχοντες εἰς τὸ 'Ἐργον ἔχουν δρόσεις εἰδικὴν ὥραν προσευχῆς διὰ τὰ θέματα τῆς Ιεραποστολῆς.

Τὴν πρότην Κυριακὴν ἐκάστου μήνος οἱ διαμενόντες εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ἀθηνῶν συνέρχονται εἰς εἰδικὴν λειτουργίαν. Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Τριωδίου ἔγιναν εἰς τὸν Πανεπιστημιακὸν γανὸν εἰδικῶς διὰ τὰ μέλη τοῦ φροτοτεστήρου Ιεραποστολῆς Δειποτουργία βραδυνὴ τῶν Προσηγιασμένων, Ἀπόδειπνον, ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν, ἐκάστη τοῦ μεγάλου κήρυγμα διὰ τὸ ιεραποστολικὸν χρέος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπανειλημμένων ἔγιναν μὲ πρωτοβουλίαν τῶν μελῶν τοῦ Φροντιστήρου Ιεραποστολῆς κύκλοι μελέτης 'Αγ. Γερασῆς μὲ εἰδικὰ ιεραποστολικά θέματα.

Ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἀτμόσφαιρας τῆς θερμῆσης εὐκήτησεν τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χάρτου τοῦ Θεοῦ, ἡ μικρὴ πλόγια τῆς Ιεραποστολικῆς μας προσπαθείας συνέχως δυναμώνεται.

«Κύριε, τὸ 'Ἐργον είναι ίδιον σου. Τὸ Πνεῦμα τὸ 'Άγιον δὲ φουσκών τὰ πανία τοῦ μικροῦ σκάφους τῆς Ἐπιτροπῆς μας διά νά προχωρῇ ὀδισκόπιος ἐμπρός. Φύλαττε μας ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ ἐγγάριου, τῆς κοσμικότητος, τοῦ, τῆς ἐπιπολαστικότητος πού συχνά ἀνοίγουν ρήγματα εἰς τὰ διάφορα μικρά ἢ μεγάλα σκάφη τῶν χριστιανῶν ἔργων, καὶ ἐπίτρεψουν εἰς τὸ κύμα τοῦ κακοῦ νά τὰ καταποντίσω.

Ποδοῦμεν νά διασκονήωμεν μὲ ταπείνωσιν, ζῆλον καὶ σεμνήν ἀποφασιστικότητα εἰς τὸ μέγα αύτό ἔργον τῆς Ἐκκλησίας σου.

Δίδε μας τὸν φωτισμόν σου διά νά κατορθώνωμεν νά διαπιστώνωμεν κάθε ἡμέραν τὸ θέλημά σου. Καὶ δίδε μας τὴν χράσην σου διά νά τὸ πραγματοποιούμεν. 'Αμήν.»